Voorontwerp van decreet betreffende het integraal handelsvestigingsbeleid

Memorie van Toelichting

I. ALGEMENE TOELICHTING

1. Historiek van de handelsvestigingenreglementering

Eerst in de twintigste eeuw heeft de wetgever het nodig geacht om in te grijpen op de ontwikkeling van grootschalige winkels en winkelcomplexen. Tot zolang gold het beginsel van de vrijheid van handel, zoals het decretaal was vastgelegd in het decreet d'Allarde van 2 - 17 maart 1791, onverkort.[1]

Aan de vrije inplanting van commerciële handelscentra kwam pas een einde tijdens de economische crisis van de jaren dertig van vorige eeuw, door middel van de zogenoemde "Grendelwet" van 13 januari 1937.[2] Deze wet verbood de opening van grote gediversifieerde winkels of de uitbreiding van bestaande winkels welke hetzij meer dan vijf personen (anders dan de handelaar, diens echtgenote en hun bloedverwanten in rechte lijn) tewerkstelden in steden met een bevolking van meer dan 100.000 inwoners, hetzij meer dan drie personen in kleinere gemeenten. Alhoewel het de bedoeling was om aan de Grendelwet een tijdelijk karakter te geven, werd zij in werkelijkheid niet minder dan zeventien keer verlengd.[3]

Ook nadat de Grendelwet in 1959 niet meer formeel werd verlengd[4], bleven de voorwaarden ervan nog korte tijd gehandhaafd en wel tot eind 1960 door middel van een gentlemen's agreement tussen de toenmalige minister van Middenstand en de verenigingen van grote distributieondernemingen.

De grootschalige winkels en winkelcomplexen namen, na de liberalisering van de markt, in de loop van de jaren (negentienhonderd) zestig en begin jaren zeventig exponentieel toe. Daar waar het aantal handelsvestigingen met een oppervlakte van 400 m² of meer in 1961 zich beperkte tot een twintigtal, groeide het aantal supermarkten en hypermarkten in 1974 tot respectievelijk 686 en 67 eenheden.[5] De opmars van de grote voedingszaken ging gepaard met een teloorgang van de traditionele kruideniers.[6]

Vandaar dat begin jaren zeventig opnieuw werd aangedrongen op een reglementering teneinde de groei van de grote winkeloppervlakten te beheersen. De toename van het aantal handelsvestigingen nam na het verdwijnen van de Grendelwet dermate toe dat gevreesd werd dat de hele distributiesector zou gedomineerd worden door enkele grote ondernemingen.[7]

---

[1] Artikel 7 van dit decreet luidt als volgt:
"Te rekenen van de afkondiging van deze wet, staat het aan eenieder vrij, naar goeddunken, elke handel te drijven of elk beroep, bedrijf of ambacht uit te oefenen."
[2] Wet houdende het verbod zekere instellingen van detailverkoop te openen of te vergroten (*B.S.* 17 januari 1937).
[3] *Hand.* Senaat 1974-1975, 11 juni 1975, 2376-77.
[4] De "Grendelwet" – eigenlijk de wet van 3 maart 1954 die in werking trad op 6 maart 1954 voor een periode van vijf jaar - doofde uit op 6 maart 1959.
[5] *Hand.* Senaat 1974-1975, 11 juni 1975, 2376-77.
[6] *Parl. St.* Senaat 1974-1975, nr. 584/2, 6*; Parl. St.* Kamer 1974-1975, nr. 609/5, 5-6.
[7] *Parl. St.* Kamer 1974-1975, nr. 609/1, 5.

In 1971 besliste minister De Saeger om geen toelating meer te geven voor inplantingen van grote distributiebedrijven buiten de in de ontwerpgewestplannen omschreven woonzones.[8] Tezelfdertijd werden diverse parlementaire initiatieven genomen.[9]

Op 17 oktober 1973 werd de Commissie voor de Distributie opgericht, onder leiding van A. Rymenans en J.-L. Dehaene, om de impact van nieuwe inplantingen van grote distributiecentra te onderzoeken. Deze commissie kreeg twee taken. Enerzijds diende zij op korte termijn een oplossing te zoeken die het "probleem" van de handelsvestigingen regelde en anderzijds diende zij, in beginsel voor 31 december 1974, de principes van een definitieve wettelijke procedure voor te stellen.[10]

De Commissie voor de Distributie, die vertegenwoordigers van de consumenten, van de vakbonden, van de middenstand en van de geïntegreerde handel evenals vertegenwoordigers van diverse ministeriële departementen verenigde, zocht eerst naar een "tijdelijke en experimentele" oplossing voor het probleem van de handelsinplantingen.[11]

Gedurende het jaar 1974 werd met dit doel een Interministerieel Comité van ambtenaren opgericht dat de aanvragen tot inplanting van verkooppunten waarvan de netto verkoopoppervlakte meer dan 1.500 m² bedroeg, vanuit een economisch en een sociaal standpunt onderzocht. Het Interministerieel Comité verleende, telkens een bouwaanvraag was ingediend voor de inplanting van een dergelijke handelsvestiging, een collegiaal en gemotiveerd advies aan de minister van Ruimtelijke Ordening.[12] Het Interministerieel Comité werd in zijn werkzaamheden gecontroleerd door de Commissie voor de Distributie.

Toen bleek dat de Commissie voor de Distributie haar werkzaamheden nog niet had afgerond, werd overeengekomen om geen bouwvergunningen te verstrekken tussen 1 januari en 30 juni 1975 voor winkels waarvan de geplande oppervlakte groter was dan 3.000 m² (bruto winkeloppervlakte) of 1.500 m² (netto winkeloppervlakte).[13]

Uiteindelijk bereikte de Commissie voor de Distributie een globaal akkoord betreffende de problematiek van de handelsvestigingen.[14] Dit akkoord heeft uiteindelijk geleid tot het wetsontwerp betreffende de handelsvestigingen dat aan de Handelsvestigingenwet van 29 juni 1975 ten grondslag ligt.[15]

Door de wet van 29 juni 1975 betreffende de handelsvestigingen werden de oprichting, de exploitatie, de uitbreiding en de belangrijke wijzigingen van grootschalige winkels en winkelcomplexen vergunningsplichtig. Middels deze vergunning, sociaal-economische machtiging genoemd, beoogde de federale wetgever de aangroei van shoppingcentra, supermarkten, baanwinkels en andere grote verkoopoppervlakten te beheersen[16] om aldus een juist evenwicht te behouden met de kleinschalige kleinhandelsbedrijven in de stads- en dorpskernen.[17]

De federale Regering geloofde noch in een totale liberalisering, noch in een totale blokkering van het aantal handelsvestigingen.[18]

---

[8] *Parl. St.* Kamer 1974-1975, nr. 609/5, 2.
[9] Zie voor een overzicht: *Parl. St.* Kamer 1974-1975, nr. 609/5, 3-4.
[10] *Parl. St.* Senaat 1974-1975, nr. 584/1, 48.
[11] *Parl. St.* Senaat 1974-1975, nr. 584/1, 2.
[12] *Parl. St.* Senaat 1974-1975, nr. 584/1, 33.
[13] J. LEUNIS en G. DE VOS, "De wet betreffende de handelsvestigingen: de eerste tien jaar", *T.E.M.* 1986, 311.
[14] Voor de slotconclusies van de Commissie voor de Distributie: zie *Parl. St.* Senaat 1975-1975, nr. 584/1, 50-55.
[15] *Parl. St.* Senaat 1974-1975, nr. 584/1, 5; *Parl. St.* Kamer 1974-1975, nr. 609/1, 6.
[16] J. LEUNIS en G. DE VOS, "De wet betreffende de handelsvestigingen: de eerste tien jaar", *T.E.M.* 1986, 309. Zie tevens: *Hand. Senaat* 1974-1975, 11 juni 1987, 2379: *"Het (wetsontwerp) is zeer gematigd en houdt het midden tussen de totale stopzetting of afgrendeling en de totale vrijheid"*.
[17] *Parl. St.* Senaat 1974-1975, nr. 584/2; *Hand. Senaat* 1974-1975, 11 juni 1975, 2377.
[18] *Parl. St.* Kamer 1974-1975, nr. 609/1, 6.

Aldus werd een middenweg gekozen die erin bestond dat elk ontwerp van handelsvestiging aan een tweevoudig onderzoek werd onderworpen: enerzijds diende er een toets te gebeuren aan de bestaande reglementering inzake stedenbouw[19] en anderzijds diende een sociaal-economisch onderzoek te gebeuren. In de verenigde commissies voor de middenstand en de economische zaken van de Kamer van Volksvertegenwoordigers verklaarde de bevoegde minister dat de invoering van het sociaal-economisch onderzoek dient beschouwd te worden als het hoofdkenmerk van de nieuwe wet.

In de parlementaire voorbereidingen heet het dat het wetsontwerp betreffende de handelsvestigingen aan drie vereisten diende te beantwoorden, met name soepelheid, objectiviteit en een parallellisme met de stedenbouwwetgeving.[20]

Sinds 1975 werd de Handelsvestigingenwet driemaal gewijzigd.[21] Eerst werd de beroepsmogelijkheid bij een ongunstige beslissing na een ongunstig advies van het Sociaal-Economisch Comité voor de Distributie afgeschaft.[22] Vervolgens werden de oppervlakten gewijzigd. Tenslotte werd een Commissie voor de Distributie in het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad opgericht.

Ten gevolge van een aanzwellende kritiek op de oude Handelsvestigingenwet nam het aantal wetgevende initiatieven om deze wet geheel of gedeeltelijk te wijzigen steeds toe.[23] In het bijzonder werden tijdens de legislatuur 1999-2003 diverse initiatieven genomen om tot een nieuwe wet te komen. Een eerste voorontwerp van wet werd in oktober 2001 door de Ministerraad verworpen. Een tweede voorontwerp werd in oktober 2002 wel goedgekeurd door de Ministerraad, doch kon niet tijdig door het Parlement gesluisd worden.[24]

Het wetsontwerp[25], dat uiteindelijk de basis vormt van de wet betreffende de vergunning van handelsvestigingen, werd bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers ingediend op 20 april 2004 en, na evocatie door de Senaat, op 13 augustus 2004 bekrachtigd en afgekondigd en op 5 oktober 2004 bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad. De wet betreffende de vergunning van handelsvestigingen trad in werking op 1 maart 2005, kort nadat de eerste uitvoeringsbesluiten werden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

De federale wet van 13 augustus 2004 beoogt om de samenhang tussen de kleine, middelgrote en grote distributiebedrijven te verbeteren, zonder enerzijds de oprichting van nieuwe en de uitbreiding van bestaande handelsvestigingen te belemmeren en zonder anderzijds leegstand in de stadskernen te veroorzaken.[26]

---

[19] De planologische en stedenbouwkundige toets volstonden blijkbaar niet om de opgang van de zgn. grote distributie te beheersen (F. BOON, *Hervorming van het regime inzake handelsvestigingen. De wet betreffende de vergunning van de handelsvestigingen*, 2005, 1, gepubliceerd op het internet).

[20] *Parl. St.* Senaat 1974-1975, nr. 584/1, 2-3.

[21] Bij wet van 9 juli 1976 (*B.S.* 3 augustus 1976), bij volmachtbesluit van 23 juni 1994 (*B.S.* 19 juli 1994) en bij wet van 3 mei 1999 (*B.S.* 14 mei 1999).

[22] De belangrijkste reden voor de afschaffing van de beroepsmogelijkheid was dat, in geval van beroep tegen een ongunstige beslissing, de tussenkomst van de provinciale commissie werd uitgeschakeld.

[23] Wetsvoorstel van H. WALLIEZ tot wijziging van de wet van 29 juni 1975 betreffende de handelsvestigingen, *Parl. St.* Kamer, 1996-1997 nr. 759/1; wetsvoorstel van P. DEWAEL en H. DE CROO tot wijziging van artikel 12 van de wet van 29 juni 1975 betreffende de handelsvestigingen, *Parl. St.* Kamer 1997-1998, nr. 1382/1; wetsvoorstel van G. LENSSEN tot wijziging van artikel 12 van de wet van 29 juni 1975 betreffende de handelsvestigingen, *Parl. St.* Kamer 1999-2000, nr. 617/001; wetsontwerp betreffende de handelsvestigingen, *Parl. St.* Kamer 2002-2003, nr. 2172/001; wetsvoorstel van J.-M. DEDECKER tot wijziging van artikel 12 van de wet van 29 juni 1975 betreffende de handelsvestigingen. *Parl.St.* Senaat 2003-2004 nr. 3-321/1 ; Wetsvoorstel van G. LENSSEN, P. LANO en L. VAN CAMPENHOUT tot wijziging van artikel 12 van de wet van 29 juni 1975 betreffende de handelsvestigingen, *Parl. St.* Kamer 2003-2004, nr. 549/001.

[24] *Parl. St.* Senaat 2003-2004, 3-816/3, 2.

[25] Het voorontwerp van wet betreffende de vergunning van handelsvestingen, zoals het werd onderworpen aan het advies van de Raad van State (zie *Parl. St.* Kamer 2003-2004, nr. 1035/001, 17-18) week in belangrijke mate af van de finale wet.

[26] Minister F. MOERMAN, *Parl. St.* Kamer 2003-2004, nr. 1035/007, 4.

Met de wet “betreffende de vergunning van handelsvestigingen” heeft de wetgever diverse procedurele doelstellingen willen realiseren: de toepassing van het subsidiariteitsbeginsel[27], zo eenvoudig mogelijke procedures[28], meer doorzichtige procedures[29], een zo snel mogelijke afhandeling van dossiers[30] en een grotere rechtszekerheid.[31]

Nauwelijks een jaar na inwerkingtreding van de nieuwe wet[32], kwam het reeds tot een “reparatie” door de Programmawet van 27 december 2005.[33] Een eerste aanpassing beoogde een opeenvolgende, successievelijke toepassing van de vereenvoudigde procedure bij uitbreidingen van een handelsvestiging, onmogelijk te maken. Een tweede aanpassing maakte een einde aan een welbepaalde interpretatie van de wet betreffende de vergunning van de handelsvestigingen, waardoor bepaalde uitbreidingen niet vergunningsplichtig zouden zijn. De derde wijziging behelste de samenstelling van het Nationaal Sociaal-Economisch Comité voor de Distributie, waarbij diens secretaris nog slechts een raadgevende stem heeft. Een laatste wijziging betrof de procedure voor het Interministerieel Comité voor de Distributie, waarin het hoorrecht wegviel.

In het Belgisch Staatsblad van 29 december 2009 werd een tweede fundamentele wijziging van de wet van 13 augustus 2004 betreffende de vergunning van de handelsvestigingen gepubliceerd. Door deze wetswijziging werden drie van de vier criteria van de wet betreffende de vergunning van handelsvestigingen gewijzigd. Wanneer de oude en nieuwe wettelijke criteria naast elkaar geplaatst worden, geeft dit volgend beeld:

- Voorheen: de ruimtelijke ligging van de handelsvestiging
- Nadien: de ruimtelijke ligging van de handelsvestiging

- Voorheen: de belangen van de consumenten
- Nadien: de bescherming van de consument

- Voorheen: de invloed van het ontwerp op de werkgelegenheid
- Nadien: het respect voor de sociale wetgeving en het arbeidsrecht

- Voorheen: de gevolgen van het ontwerp op de bestaande handelszaken
- Nadien: de bescherming van het stedelijk milieu

Op 22 december 2010 werd ook het Koninklijk besluit van 13 januari 2010 tot wijziging van het KB van 22 februari 2005 tot verduidelijking van de criteria waarmede rekening moet worden gehouden bij het onderzoek van ontwerpen van handelsvestiging en de samenstelling van het sociaal-economisch dossier gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. De vier wettelijke criteria werden als volgt verduidelijkt:

- De ruimtelijke ligging van de handelsvestiging:

[27] F. BOON, *Hervorming van het regime inzake handelsvestigingen. De wet betreffende de vergunning van de handelsvestigingen*, 2005, 6, gepubliceerd op het internet.
[28] Memorie van toelichting, *Parl. St.* Kamer 2003-2004, nr. 1035/001, 4.
[29] Memorie van toelichting, *Parl. St.* Kamer 2003-2004, nr. 1035/001, 4.
[30] Zie het advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State, 24 februari 2004, nr. 36/479/1, *Parl. St.* Kamer 2003-2004, nr. 1035/001, 29; Memorie van toelichting, *Parl. St.* Kamer 2003-2004, nr. 1035/001, 5.
[31] Memorie van toelichting, *Parl. St.* Kamer 2003-2004, nr. 1035/001, 6.
[32] Na de reparatiewet zijn er nieuwe wetsvoorstellen gekomen tot wijziging van de wet van 13 augustus 2004: wetsvoorstel van K. BULTINCK, O. DEPOORTERE en B. SCHOOFS tot wijziging van de wet van 13 augustus 2004 betreffende de vergunning van handelsvestigingen wat betreft de hoorplicht van aangrenzende gemeenten, *Parl. St.* Kamer 2005-2006, nr. 2622/1 ; wetsvoorstel van P. DE GROOTE tot wijziging van de wet van 13 augustus 2004 betreffende de vergunning van handelsvestigingen met het oog op het oplossen van sommige praktische problemen, *Parl. St.* Kamer 2005-2006, nr. 2589/001. Ook vóór de reparatiewet waren er al voorstellen tot wijziging van de nieuwe wet (wetsvoorstel van M.-J. LALOY tot wijziging van artikel 3 van de wet van 13 augustus 2004 betreffende de vergunning van handelsvestigingen teneinde de warenhuizen te verplichten gratis toiletten ter beschikking te stellen van hun klanten, *Parl.St.* Senaat 2004-2005, nr. 3-1246/1).
[33] Lees over deze reparatiewet: D. VAN HEUVEN, “De nieuwe wet betreffende de vergunning van handelsvestigingen gerepareerd”, *T. Gem.* 2006, 52-57.

- de inpassing van de handelsvestiging in de plaatselijke ontwikkelingsprojecten of binnen het kader van het stedenpatroon
- de bereikbaarheid van de nieuwe vestiging via het openbaar vervoer en via individuele transportmiddelen

- De bescherming van de consument:
  - de naleving van de vigerende wetgeving inzake consumentenbescherming

- Het respect voor de sociale wetgeving en het arbeidsrecht:
  - de naleving van de sociale wetgeving
  - de naleving van de arbeidswetgeving

- De bescherming van het stedelijk milieu:
  - het effect van de inplanting inzake duurzame mobiliteit, meer bepaald het gebruik van de ruimte en de verkeersveiligheid
  - het effect van de inplanting van de handelsvestiging op de stadskern in het kader van de planologische vereisten

2. De aangekondigde regionalisering inzake handelsvestigingen

Artikel 6 § 1, VI, 5e lid, 6° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen bepaalt dat alleen de federale overheid bevoegd is voor "de vestigingsvoorwaarden, met uitzondering van de bevoegdheid van de gewesten voor de vestigingsvoorwaarden inzake toerisme".

Uit de parlementaire voorbereiding van de bijzondere wet blijkt dat ook de in de wet van 29 juni 1975 betreffende de handelsvestingen opgenomen regeling tot de vestigingsvoorwaarden dient te worden gerekend.[34] Aldus is het enkel aan de federale wetgever om de regels inzake handelsvestigingen vast te stellen zonder dat men een onderscheid kan maken tussen algemene regels, bijzondere regels en toepassingsbeslissingen.[35]

Naar aanleiding van de parlementaire besprekingen van de wet betreffende de vergunning van handelsvestigingen, kwam de vraag naar voor of de bevoegdheid voor het afleveren van vergunningen voor handelsvestigingen al dan niet moest overgedragen worden aan de gewesten. Eerder werd dit voorgesteld in het regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2004-2009.[36] Kamerlid Trees Pieters stelde in deze omstandigheden voor om de behandeling van het wetsontwerp te verdagen. De meerderheid van de commissieleden is daarop niet ingegaan.[37] Amendementen[38] die beoogden de gewesten de vergunningverlenende overheid in eerste aanleg te maken voor ontwerpen van handelsvestigingen met een netto handelsoppervlakte van 2000 m² of meer, werden door de afdeling Wetgeving van de Raad van State negatief geadviseerd. De Raad was de mening toegedaan dat in aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de federale overheid behoren, zoals dit het geval is inzake handelsvestigingen, bij gewone wet geen beslissingsbevoegdheid aan de gewesten kan toegewezen worden.[39] De federale wetgever kon evenmin, gelet op het

[34] *Parl. St.* Kamer, B.Z. 1988, nr. 516/6, 135; *Parl.St.* Senaat, B.Z. 1988, nr. 405/2, 95. In dezelfde zin: Arbitragehof, nr. 18/96, 5 maart 1996, overw. B.2.2 en B.2.3. Zie evenwel de kritiek van F. JUDO ("De Handelsvestigingenwet en de bevoegdheidskwestie", in P. FLAMEY (ed.), *De vergunning van handelsvestigingen*, Gent, Larcier, 2006, 166) die niet inziet wat de band is tussen enerzijds de handelsvestigingenreglementering en anderzijds de vestigingsvoorwaarden (die betrekking hebben op de toegang en de bescherming van het beroep) zou kunnen zijn.
[35] Arbitragehof, nr. 18/96, 5 maart 1996, overw. B.2.3.
[36] Vlaams regeerakkoord 2004-2009. *Vertrouwen geven, verantwoordelijkheid nemen*, 85.
[37] *Parl. St.* Kamer 2003-2004, nr. 1035/007, 3.
[38] *Parl. St.* Kamer 2003-2004, nr. 1035/003, 1-5.
[39] Daarvoor, is aldus de Raad van State, krachtens artikel 39 G.W., een wet aangenomen met de bijzondere meerderheid bedoeld in artikel 4, laatste lid, van de Grondwet vereist.

autonomiebeginsel, de beslissing van een gewest onderwerpen aan de federale beroepsinstantie die het Interministerieel Comité voor de Distributie is.[40]

In de wet betreffende de vergunning van handelsvestigingen en in de uitvoeringsbesluiten werd, onder druk van de Raad van State[41], elke verwijzing naar gewestelijke bevoegdheden, als daar zijn de bevoegdheden inzake ruimtelijke ordening en inzake geluidshinder, vermeden. In een belangrijk arrest nr. 211.892 van 10 maart 2011 heeft de Raad van State geoordeeld dat de overheden bevoegd voor het verlenen van de sociaal-economische vergunning verplicht zijn tot een planologische toets. Het heet dat de verordenende kracht van de plannen van aanleg (hetzelfde geldt voor ruimtelijke uitvoeringsplannen) zich opdringt aan het Interministerieel Comité voor de Distributie (en dus mutatis mutandis ook aan het college van burgemeester en schepenen) wanneer het uitspraak moet doen over een aanvraag tot het verkrijgen van een vergunning voor een handelsvestiging. Aldus moet een sociaal-economische vergunning geweigerd worden indien de handelsvestiging niet past in de bindende bepalingen van een aanlegplan (of een ruimtelijk uitvoeringsplan). [42] Daarentegen is er volgens de Raad van State op heden geen rechtstreekse toets van de vergunningsaanvraag mogelijk aan structuurplannen maar moet iedere beslissing specifiek gemotiveerd worden..[43]

In het federaal Regeerakkoord [44] van 1 december 2011 wordt voorzien dat het vergunningsbeleid inzake handelsvestigingen en het Nationaal Sociaal-Economisch Comité voor de Distributie wordt overgedragen naar de gewesten, met dien verstande dat bij de overdracht er een verplicht overleg voorzien worden volgens nog te bepalen modaliteiten, voor projecten en zones die aan een ander gewest grenzen en door hun omvang en aantrekkingskracht een impact kunnen hebben op een of meerdere andere gewesten.
Dit werd geconcretiseerd in ontwerp van de bijzondere wet met betrekking tot de zesde staatshervorming. Daarin wordt gesteld dat er voor iedere handelsvestiging van meer dan 20.000m² die zich binnen een afstand van 20km van een gewestgrens bevindt in overleg voorzien moet worden met elk betrokken gewest.

3. Voorbereidingen ten aanzien van de nieuwe Vlaamse bevoegdheid inzake handelsvestigingen

Met betrekking tot kleinhandel stelt het Vlaamse regeerakkoord 2009-2014 (“Een daadkrachtig Vlaanderen in beslissende tijden”):

“We stellen een duidelijke visie op over Winkelen in Vlaanderen. De afweging van de inplanting van grote winkelvestigingen zal worden geïntegreerd in de ruimtelijke ordening, waarbij het concept van kernwinkelgebieden wordt ingevoerd en de afbakening van kleinhandelszones wordt aangepast. In een overgangsfase zal een winkelvisie voorwerp uitmaken van een omzendbrief ‘ruimtelijke inplanting van winkelcentra’. De uitgangspunten daarvoor vormen:

- de complementariteit met de handel en wandel in de binnensteden;
- het vermijden van ongewenste aanzuigeffecten ten nadele van de binnensteden;
- het voorkomen van verdere lintbebouwing.”

[40] Advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State nr. 37.315/1, 8 juni 2004, *Parl. St.* Kamer 2003-2004, nr. 1035/005, 3-4.
[41] Advies van de Afdeling Wetgeving van de Raad van State, nr. 38.026/1, 27 januari 2005, *niet gepubliceerd*; Advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State, nr. 36.479/1, 24 februari 2004, *Parl. St.* Kamer 2003-2004, nr. 1035/001, 31; Advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State nr. 37.315/1, 8 juni 2004, *Parl. St.* Kamer 2003-2004, nr. 1035/005, 4.
[42] Vergelijk RvS nr. 207.259, 9 september 2010.
[43] RvS nr. 222.080, 15 januari 2013; RvS nr. 222.167, 22 januari 2013.
[44] http://premier.fgov.be/sites/all/themes/custom/tcustom/Files/Regeerakkoord_1_december_2011.pdf

In de beleidsnota's Economie en Ruimtelijke Ordening 2009-2014 wordt verder ingegaan op een kernversterkend kleinhandelsbeleid in Vlaanderen.

In de beleidsnota Economie vinden we meer duiding over de opmaak van een visie met betrekking tot 'Winkelen in Vlaanderen' (p. 29) :

"Kleinhandel is de motor van een vitaal stedelijk weefsel. Grootschalige detailhandel in de periferie van de kerngebieden leidt vaak tot een afname van de economische activiteit in de binnenstad met een bedreigend effect op de levensvatbaarheid van de centra. Het kernversterkend karakter van de detailhandel, vormt daarom een van de uitgangspunten voor de beleidsvisie 'Winkelend Vlaanderen' die in het regeerakkoord is opgenomen. Tijdens de ontwikkeling van deze visie zal uitdrukkelijk aandacht geschonken worden aan de ruimtelijke aspecten van dit verhaal. In overleg met de minister van Ruimtelijke Ordening, zal het afwegingskader voor de inplanting van grootschalige detailhandel conform het regeerakkoord worden uitgevoerd."

De beleidsnota Ruimtelijke Ordening (p. 40):

"Tot slot stel ik een duidelijke visie op over winkelen in Vlaanderen op basis van de studie 'ruimtelijk afwegingskader grootschalige detailhandel' die is afgerond. Doel van de studie was om na te gaan in welke mate de ruimtelijke dynamiek van grootschalige detailhandel te sturen is en met welke maatregelen, dit zowel voor bestaande als nieuwe vestigingen. Het afwegingskader dient in te gaan op aanbodbeleid, herstructurering en optimalisatie en locatiebeleid, met kernversterking als uitgangspunt door het invoeren van kernwinkelgebieden en herziening van kleinhandelszones. Tevens wordt nagegaan hoe kan worden ingespeeld op de dienstenrichtlijn. Finaal zal de afweging van de inplanting van grote winkelvestigingen worden geïntegreerd in de ruimtelijke ordening, waarbij het concept van kernwinkelgebieden wordt ingevoerd en de afbakening van kleinhandelszones wordt aangepast. In een overgangsfase zal een winkelvisie voorwerp uitmaken van een omzendbrief 'ruimtelijke inplanting van winkelcentra', die ik op korte termijn zal opmaken. Ik leg deze omzendbrief voor overleg voor aan de SARO waarin ook de sociale partners zijn vertegenwoordigd. De uitgangspunten daarvoor vormen de complementariteit met de handel en wandel in de binnensteden, het vermijden van ongewenste aanzuigeffecten ten nadele van de binnensteden en het voorkomen van verdere lintbebouwing."

Nog in uitvoering van het Vlaamse Regeerakkoord werd een startnota "Winkelen in Vlaanderen" [45] en vervolgens een nota "Winkelen in Vlaanderen 2.0"[46] opgesteld waaraan dit decreet in belangrijke mate schatplichtig is.

Om te vermijden dat een lange overgangssituatie tot stand komt waarbij de federale wet betreffende de vergunning van handelsvestiging Vlaamse bevoegdheid wordt, zonder dat de criteria en organen van deze wet in feite "geregionaliseerd" zijn, wordt geopteerd om te anticiperen op de voorgenomen regionalisering.

4. Over de Dienstenrichtlijn

De richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt heeft tot doel het vrije verkeer van diensten binnen de Europese Unie te bevorderen door een reeks barrières te verlagen of te verbieden.

De Dienstenrichtlijn is een uitvoering van twee van de vrijheden uit het EG-verdrag, namelijk het vrij verkeer van vestiging en het vrij verkeer van diensten. De richtlijn bevat onder meer een reeks administratieve vereenvoudigingen, zoals de oprichting van een uniek loket, en vergemakkelijkt de toegang tot de dienstenmarkt van lidstaten door vergunningseisen en procedures te versoepelen.

[45] http://www.vvsg.be/economie_en_werk/economie/detailhandel/marktpraktijken/Documents/VR%202010%202307%20DOC.0674BIS%20Startnota%20Winkelen.pdf
[46] http://agentschapondernemen.be/sites/default/files/2112_winkelen_in_vlaanderen_2.0_-_nota.pdf

De richtlijn trad in werking op 28 december 2006 en verplichtte de lidstaten een doorlichting en aanpassing van de nationale wetgeving uit te voeren tegen 28 december 2009.

Vergunningsstelsels

Algemeen wordt aangenomen dat de sociaal-economische vergunning voluit geraakt wordt door de Dienstenrichtlijn [47], anders dan (de harde kern van) de stedenbouwkundige vergunning en de milieuvergunning.

Hoewel het begrip “vergunning” niet wordt gedefinieerd, stelt de Dienstenrichtlijn dat een vergunningsstelsel "elke procedure [is] die voor een dienstverrichter of afnemer de verplichting inhoudt bij een bevoegde instantie stappen te ondernemen ter verkrijging van een formele of stilzwijgende beslissing over de toegang tot of de uitoefening van een dienstenactiviteit”.[48]

De Dienstenrichtlijn laat slechts bij uitzondering een vergunningsstelsel toe. Artikel 9.2 van de Dienstenrichtlijn bepaalt dat de lidstaten de toegang tot en de uitoefening van een dienstenactiviteit niet afhankelijk mogen stellen van een vergunningsstelsel, tenzij aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- het vergunningstelsel heeft geen discriminerende werking jegens de betrokken dienstverrichter;

- de behoefte aan een vergunningstelsel is gerechtvaardigd om een dwingende reden van algemeen belang;

- het nagestreefde doel kan niet door een minder beperkende maatregel worden bereikt, met name omdat een controle achteraf te laat zou komen om werkelijk doeltreffend te zijn.

Nog kan gewezen worden op artikel 4.8 van de Dienstenrichtlijn, dat bepaalt dat onder dwingende redenen van algemeen belang zoals bedoeld in artikel 9.2, b) moet worden verstaan: "redenen die als zodanig zijn erkend in de rechtspraak van het Hof van Justitie; waaronder de volgende gronden: openbare orde, openbare veiligheid, staatsveiligheid, volksgezondheid, handhaving van het financiële evenwicht van het socialezekerheidsstelsel, bescherming van consumenten, afnemers van diensten en werknemers, eerlijkheid van handelstransacties, fraudebestrijding, bescherming van het milieu en het stedelijk milieu, diergezondheid, intellectuele eigendom, behoud van het nationaal historisch en artistiek erfgoed en doelstellingen van het sociaal beleid en het cultuurbeleid".

Overlappende vergunningsvoorwaarden zijn niet toegelaten

Artikel 10.3 van de Dienstenrichtlijn bepaalt immers:

"De vergunningsvoorwaarden voor een nieuwe vestiging mogen gelijkwaardige, of gezien hun doel in wezen vergelijkbare, eisen en controles waaraan de dienstverrichter al in een andere of dezelfde lidstaat onderworpen is, niet overlappen. […]"

Bovendien zijn duidelijke en ondubbelzinnige vergunningscriteria vereist

Artikel 10 van de Dienstenrichtlijn bepaalt dat vergunningsstelsels "gebaseerd [dienen te zijn] op criteria die beletten dat de bevoegde instanties hun beoordelingsbevoegdheid op

[47] D. VAN HEUVEN, “De Handelsvestigingenwet aangepast aan de Dienstenrichtlijn”, *T. Gem.* 2010, 148-150.
[48] Artikel 4.6 Dienstenrichtlijn.

willekeurige wijze uitoefenen." Onder meer dienen de criteria "duidelijk en ondubbelzinnig" te zijn.[49]

Verboden eisen: economische criteria

Het begrip "eis" wordt door artikel 4.7 van de Dienstenrichtlijn gedefinieerd als: "elke verplichting, verbodsbepaling, voorwaarde of beperking uit hoofde va de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten of voortvloeiend uit de rechtspraak, de administratieve praktijk, de regels van beroepsorden of de collectieve regels van beroepsverenigingen of andere beroepsorganisaties, die deze in het kader van de hun toegekende juridische bevoegdheid hebben vastgesteld".

Artikel 14.5 Dienstenrichtlijn legt de lidstaten het verbod op om een vergunning afhankelijk te maken van economische criteria:

"De lidstaten stellen de toegang tot of de uitoefening van een dienstenactiviteit op hun grondgebied niet afhankelijk van de volgende eisen: […] de toepassing per geval van economische criteria, waarbij de verlening van de vergunning afhankelijk wordt gesteld van het bewijs dat er een economische behoefte of marktvraag bestaat, van een beoordeling van de mogelijke of actuele economische gevolgen van de activiteit of van een beoordeling van de geschiktheid van de activiteit in relatie tot de door de bevoegde instantie vastgestelde doelen van economische planning; dit verbod heeft geen betrekking op planningseisen waarmee geen economische doelstelling wordt nagestreefd, maar die voortkomen uit dwingende redenen van algemeen belang."

Overweging 66 bij de Dienstenrichtlijn luidt als volgt:

“De toegang tot de uitoefening van een dienstverlenende activiteit op het grondgebied van een lidstaat mag niet aan een economische test worden onderworpen. Het verbod op de hantering van economische tests als vergunningsvoorwaarde betreft deze tests als zodanig en niet eisen die om dwingende redenen van algemeen belang objectief gerechtvaardigd zijn, zoals de bescherming van het stedelijk milieu en doelstellingen op het gebied van het sociaal beleid of de volksgezondheid. Het verbod dient geen afbreuk te doen aan de uitoefening van de bevoegdheden van de voor de toepassing van het mededingingsrecht bevoegde autoriteiten.”

Bij samenlezing van artikel 14.5 met overweging 66 van de Dienstenrichtlijn kan tot volgende conclusie gekomen worden:

- economische toetsen om economische doelstellingen te bewerkstelligen zijn volstrekt verboden, zowel op planningsniveau als op vergunningsniveau;
- economische toetsen om dwingende redenen van algemeen belang zijn onder voorwaarden[50] toegestaan.

Aan evaluatie onderworpen eisen

De Dienstenrichtlijn bevat ook een aantal “aan evaluatie onderworpen eisen” die slechts bij uitzondering toegestaan zijn, waarvan de in het kader van dit decreet belangrijkste eis is[51]:

[49] Artikel 10.2, d Dienstenrichtlijn.
[50] In het bijzonder bepaalt artikel 10 Dienstenrichtlijn dat criteria die worden gehanteerd in een vergunningsstelsel niet-discriminatoir, evenredig met de beoogde dwingende reden van algemeen belang, duidelijk en ondubbelzinnig, objectief, vooraf bekendgemaakt, transparant en toegankelijk dienen te zijn.
[51] Artikel 15.2, a) Dienstenrichtlijn.

"De lidstaten onderzoeken of de toegang tot of de uitoefening van een dienstenactiviteit in hun rechtsstelsel afhankelijk wordt gesteld van de volgende niet-discriminerende eisen:
a) kwantitatieve of territoriale beperkingen, met name in de vorm van beperkingen op basis van de bevolkingsomvang of een geografische minimumafstand tussen de dienstverrichters;
(…)"

De in artikel 15 van de Dienstenrichtlijn opgesomde eisen zijn eisen die, alhoewel ze niet tot de zwarte lijst behoren, het vrij verrichten van diensten binnen de EU kunnen belemmeren, en dan ook doorgelicht moeten worden in het licht van hun compatibiliteit met de voorwaarden van art. 15(3) van de Dienstenrichtlijn (non-discriminatie, noodzakelijkheid en proportionaliteit).

<u>Over het "Catalaanse" arrest nr. C-400/08 van het Hof van Justitie van 24 maart 2011</u>

In de rechtspraak werd twijfel geuit of de federale wet betreffende de vergunning van handelsvestigingen, zoals nochtans precies met het oog op de inwerkingtreding van de Dienstenrichtlijn gewijzigd door de wet van 22 december 2009, al dan niet verenigbaar is met de Dienstenrichtlijn.[52]

Bij gebreke aan rechtspraak van het Europees Hof van Justitie over de toepassing van de Dienstenrichtlijn, kan inspiratie worden opgedaan uit het recente arrest van 24 maart 2011 van het Hof van Justitie in de zaak C-400/08 van de Commissie tegen Spanje betreffende het Catalaanse handelsvestigingsbeleid. [53] In deze procedure werd een schending aangevoerd van het (huidige) artikel 49 van het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie over de vrijheid van vestiging waarvan de Dienstenrichtlijn (onder meer) een concretisering is.

Samengevat kunnen uit dit arrest hiernavolgende leringen worden getrokken[54]:

- het bestaan van een bijzonder vergunningsstelsel voor handelsvestigingen wordt door het Hof van Justitie blijkbaar in principe verenigbaar geacht met het Europese verdragsrecht. Hoewel de Europese Commissie had aangevoerd dat met de (zeer strenge) Catalaanse vergunningsregelgeving enkel een economische doelstelling werd nagestreefd, trad het Hof de argumentatie van Spanje bij dat deze regeling kadert in legitieme doelstellingen zoals de bescherming van het leefmilieu en de ruimtelijke ordening;

- het Hof van Justitie oordeelde dat een louter economisch criterium – in het bijzonder de impact op de bestaande handelszaken – waarmee geen dwingende reden van algemeen belang worden nagestreefd ontoelaatbaar is. Vandaar dat we federale wetgever het oude criterium van de gevolgen van het ontwerp op de bestaande handelszaken heeft geschrapt met de wet van 22 december 2009;

- opvallend is de soepelheid waarmee het Hof van Justitie ingaat op de vraag of de Catalaanse criteria (tot het bekomen van een vergunning) voldoende duidelijk en pertinent zijn. Niettegenstaande Spanje in de verdediging "erkende" dat één regionaal criterium, met name "het recht van de consument op een breed en gevarieerd aanbod wat de kwaliteit, kwantiteit, prijzen en kenmerken van producten betreft", mogelijk onduidelijk was, aanvaardde het Hof van Justitie dat alle Catalaanse criteria niet dermate onduidelijk zijn dat zij ongeschikt zijn om de beoogde doelstellingen (bescherming van ruimtelijke ordening, milieu en consument) te verwezenlijken;

[52] D. VAN HEUVEN, "De Handelsvestigingenwet aangepast aan de Dienstenrichtlijn", *T. Gem.* 2010, 148-150.
[53] *TMR* 2011, 444.
[54] D. VAN HEUVEN, "Het Europees Hof van Justitie en de Belgische Handelsvestigingenwet. Het arrest C-400/08 van 24 maart 2011", 20 mei 2011, http://www.slideshare.net/PUB1234/slides-20-5-2011-definitief-zonder-notities-8064194.

- het Hof van Justitie aanvaardt dat in Catalonië een Commissie voor Commerciële Voorzieningen advies uitbrengt over vergunningsaanvragen voor grootschalige kleinhandel, maar beschouwt de samenstelling van dit orgaan als een schending van het verdrag. De onafhankelijkheid van de leden van dit orgaan liet immers te wensen over;

- de Europese Commissie achtte het verdrag geschonden omdat grote winkelbedrijven zich niet mogen vestigen buiten de "geconsolideerde bebouwde kom" van een beperkt aantal gemeenten. Spanje voerde aan dat dit kadert in het doelstelling van de bescherming van de ruimtelijke ordening en het leefmilieu, onder meer omdat op deze wijze lange autoritten beperkt worden. Het Hof van Justitie trad de Spaanse argumentatie bij. Een dergelijke territoriale beperking van grootschalige handelsvestigingen lijkt mogelijk te zijn. het Hof bevond de kwantitatieve beperking waardoor hypermarkten enkel vergund konden worden indien zij slechts een beperkte impact op het aanbod en de besteding van consumenten[55] zouden hebben, wél strijdig met het Europese verdragsrecht.

Vanzelfsprekend houdt dit decreet rekening met de Dienstenrichtlijn en met de rechtspraak van het Hof van Justitie.

5. Een geïntegreerd Vlaams handelsvestigingsbeleid

De vooropgestelde regionalisering van het handelsvestigingsbeleid laat toe een geïntegreerd Vlaamse handelsvestigingsbeleid te voeren. Tot op heden bestonden twee volkomen onderscheiden vergunningsstelsels: de stedenbouwkundige vergunning en de sociaal-economische vergunning.

Voor de juridische verankering van een integraal handelsvestigingsbeleid wordt aanknoping gezocht én met het Decreet grond- en pandenbeleid én met het ruimtelijke ordeningsrecht.

<u>Decreet grond- en pandenbeleid</u>

Artikel 2.1.1 van het Decreet inzake het Grond- en Pandenbeleid (DGPB) definieert het grond- en pandenbeleid als "de aansturing, de coördinatie, de ontwikkeling en de aanwending van ruimtelijke en sectorale beleidsstrategieën en instrumenten om de grond- en pandenmarkt te faciliteren, te stimuleren, te bevorderen en desnoods te corrigeren."

Deze bepaling vervolgt:

"De gewestelijke, provinciale en gemeentelijke overheden richten zich bij de ontwikkeling en de tenuitvoerlegging van het grond- en pandenbeleid op het stellen van doelstellingen van algemeen nut en het regisseren en faciliteren van het bereiken daarvan. Directe overheidsinterventie in de grond- en pandenmarkt is evenwel gerechtvaardigd en noodzakelijk wanneer private actoren niet, of niet alleen, bij machte zijn om de gestelde publieke doelen te bereiken, of wanneer zulks noodzakelijk is om kwetsbare maatschappelijke groepen gelijke kansen te bieden om vrij aan die markt te participeren. Dergelijke directe overheidsinterventie is eveneens gerechtvaardigd indien het optreden van de overheid ten opzichte van private initiatieven kennelijk sociale, economische, financiële, ruimtelijke of milieugebonden voordelen of minderkosten inhoudt."

[55] Grofweg kan de Catalaanse regelgeving over hypermarkten als volgt geschetst worden. In gebieden waar voor 2009 een overaanbod werd verwacht, was hypermarktgroei uitgesloten. In de overige gebieden waren nieuwe hypermarkten mogelijk, zij op voorwaarde dat de hypermarkten voor 2009 niet meer dan 9 % van de geraamde uitgaven voor supermarktartikelen en 7 % van de geraamde uitgaven voor warenhuisartikelen voor dat gebied vertegenwoordigden. De facto kwam dit zowat neer op een totale stop van nieuwe hypermarkten.

Het integraal handelsvestigingsbeleid wordt in belangrijke mate gerealiseerd door de invoeging van een nieuw boek in het Decreet grond- en pandenbeleid. In artikel 2.1.2 van het Decreet grond- en pandenbeleid worden volgende doelstellingen gedefinieerd:

"Het grond- en pandenbeleid is gericht op een maatschappelijk gewenst en kwaliteitsvol ruimtegebruik en dient ten minste volgende doelstellingen:

1° het bevorderen van een duurzame ruimtelijke ontwikkeling, vermeld in artikel 4 van het decreet Ruimtelijke Ordening;
2° het voorzien in een voldoende ruim en kwalitatief aanbod aan gronden, panden en infrastructuren die nodig of nuttig zijn voor de verwezenlijking van de economische, sociale en culturele rechten, vermeld in artikel 23 van de Grondwet, en voor het recht op menswaardig wonen, vermeld in artikel 3 van de Vlaamse Wooncode;
3° het verwezenlijken van ruimtelijke ontwikkelingskansen voor de diverse maatschappelijke sectoren en activiteiten;
4° het scheppen van ruimtelijke strategieën en voorzieningen die sociale cohesie bevorderen;
5° het versneld verwezenlijken van bestemmingsvoorschriften door middel van gebiedsontwikkeling en -herontwikkeling;
6° het terugdringen en tegengaan van grond- en pandenspeculatie;
7° het faciliteren van de ontwikkeling en verwezenlijking van ruimtelijke projecten door publieke, publiek-private of private actoren;
8° een rechtvaardige verdeling van de gevolgen van bestemmingsvoorschriften, of de wijziging daarvan, over overheid, eigenaars, en gebruikers".

De bijzondere doelstellingen inzake het integraal handelsvestigingsbeleid worden in het nieuwe boek in het Decreet grond- en pandenbeleid als volgt omschreven:

1° het creëren van een aanbod dat ruimtelijk duurzaam wordt ontwikkeld;
2° het waarborgen van een toegankelijk aanbod voor consumenten;
3° het waarborgen en versterken van de leefbaarheid in het stedelijk milieu, met inbegrip van het versterken van kernwinkelgebieden en het vermijden van handelslinten;
4° het bewerkstelligen van een duurzame mobiliteit.

In de rechtsleer [56] wordt steun gevonden om het integraal handelsvestigingsbeleid onder te brengen in het Decreet grond- en pandenbeleid:

"In het kader van de duurzame werkgelegenheid lijkt het logisch dat het DGPB op middelkorte termijn aangevuld wordt met een luik 'ruimtelijke economie'. Dat luik kan bestaande en ook nieuwe instrumenten omvatten om de ruimtelijk-economische infrastructuur op peil te houden. Er is daarbij ook nood aan een stimuleringsbeleid om na de eerste inrichting van een terrein een goed beheer van het terrein en de gebouwen te bewerkstelligen. Ten slotte moet de noodzakelijke bijkomende ruimte voor economie mee worden gerealiseerd door de herintegratie van bestaande leegstaande en/of verontreinigde sites."

<u>Ruimtelijke ordeningsrecht</u>

In de nota Winkelen in Vlaanderen 2.0" heeft de Vlaamse Regering ervoor gekozen om het bestaande ruimtelijk ordeningsinstrumentarium aan te wenden voor het beleid inzake handelsvestigingen (VR 2012 2112 DOC.1433). Het integraal handelsvestigingsbeleid wordt

[56] F. CHARLIER, "Het Grond- en Pandendecreet", in P. FLAMEY en G. VERHELST (ed.), *Ruimtelijke Ordening herbekeken. Analyse van de Vlaamse Codex R.O. en het Decreet Grond- en Pandenbeleid,* Brugge, Vanden Broele, 2010, p. 303.

weliswaar ingebed in het Decreet grond- en pandenbeleid, waarbij - waar mogelijk – een procedurele band gemaakt met het ruimtelijke ordeningsrecht.

Enkele voorbeelden:

- Indien een stedenbouwkundige vergunning vereist is voor een ontwerp van handelsvestiging - hetgeen veelal het geval zal zijn – wordt de klassieke procedure tot het bekomen van een stedenbouwkundige vergunning doorlopen en wordt de handelsvestigingsmachtiging geïntegreerd in de stedenbouwkundige vergunning;

- de globale beleidsvisie rond detailhandel, zoals bv. opgenomen is in een gemeentelijk of provinciaal ruimtelijk structuurplan, kan door vertaald worden in verordenende instrumenten door bv.:
    - o de aanduiding van kleinhandelszones, kernwinkelgebieden, handelslinten, gemengde gebieden of winkelarme gebieden in een gemeentelijk of provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan of stedenbouwkundige verordening;
    - o het opnemen van specifieke stedenbouwkundige voorschriften en ruimtelijke randvoorwaarden voor bepaalde functies en functiewijzigingen.

Op deze manier kunnen bepaalde ongewenste ontwikkelingen bijgestuurd worden, bijvoorbeeld verdere handelsverlinting langs een verbindingsweg. Daarnaast laat dit instrument ook toe dat sturend opgetreden wordt, bv. voor de aanleg van een gemeentelijke ontsluitingsweg of gemeenschappelijke parkeervoorzieningen ter hoogte van een kleinhandelsconcentratie.

In uitvoering van de voormelde nota “Winkelen in Vlaanderen 2.0” werd het besluit van de Vlaamse Regering van 11 mei 2001 tot aanwijzing van de instellingen en administraties die adviseren over voorontwerpen van ruimtelijke uitvoeringsplannen aangevuld (VR 2013 1207 DOC.0729), waardoor het Agentschap Ondernemen sinds 1 september 2013 advies verleent bij ruimtelijke uitvoeringsplannen als de gronden, gelegen binnen de begrenzing van het uitvoeringsplan volgens de bestaande plannen van aanleg of uitvoeringsplannen geheel of ten dele specifiek zijn bestemd voor de vestiging van kleinhandelsbedrijven of voorzien in een concentratie van kleinhandelsbedrijven. In dit advies kan de aftoetsing gebeuren aan de doelstellingen van het integraal handelsvestigingsbeleid zoals opgenomen in artikel 7 van dit decreet. Het is wenselijk dat bij die toets in de toekomst ook rekening wordt gehouden met de visiedocumenten, vermeld in artikel 9 en artikel 10, met de verordeningen en ruimtelijke uitvoeringsplannen, vermeld in artikel 16 en de kleinhandelsreglementen, vermeld in artikel 18.

6. Continuïteit en vernieuwing

De nieuwe regeling vindt aansluiting bij de bestaande federale handelsvestigingenreglementering. De terminologie van de wet betreffende de vergunning van handelsvestigingen van 13 augustus 2004 wordt in belangrijke mate aangehouden in de bestaande reglementering. Zo is er nog steeds sprake van een ontwerp van handelsvestiging, van een handelsgeheel en van netto-handelsoppervlakte. Ook procedureel wordt aansluiting gezocht bij de bestaande federale reglementering waarin het Comité voor Kleinhandel de opvolger is van het Nationaal Sociaal-Economisch Comité voor de Distributie. Ook de handhavingsregeling is in belangrijke mate overgenomen uit de federale handelsvestigingenwet. Daarnaast worden, zoals voordien, kleinhandelszones nog steeds afgebakend door ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Toch zijn er ook enkele fundamentele nieuwigheden: bv. de integratie van de procedure tot het bekomen van een handelsvestigingsmachtiging in de procedure tot het bekomen van een stedenbouwkundige vergunning, de introductie van het handelsvestigingenconvenant, de

mogelijkheid tot afbakening van kernwinkelgebieden en winkelarme gebieden en de opmaak van kleinhandelsreglementen.

De bestaande **meldingsplicht** voor beperkte uitbreidingen en voor verhuizingen verdwijnt. Dit komt de afstemming met de stedenbouwkundige vergunning ten goede. In het bijzonder werd de regeling met betrekking tot verhuizingen in de federale wet betreffende de vergunning van handelsvestigingen als te rechtsonzeker ervaren en heeft ze ongewenste effecten.

De huidige regeling in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) voorziet reeds in de mogelijkheid om bestaande functiewijzigingen die in beginsel toegelaten zijn, te verbieden door de opmaak van een **stedenbouwkundige verordening**. Zo bestaat thans reeds de mogelijkheid om bv. functiewijzigingen naar horeca te beperken of er voorwaarden aan op te leggen. De Vlaamse Regering diende recent een ontwerp van decreet houdende wijziging van diverse bepalingen van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening in bij het Vlaams Parlement (VR 2013 2012 DOC.1574) waarbij ook een beperkte uitbreiding van het toepassingsgebied van stedenbouwkundige verordeningen (VCRO art. 2.3.1, eerste lid) wordt voorzien met het oog op “de versterking van de leefbaarheid en de aantrekkingskracht van steden en dorpskernen”. Om de ruimtelijke kwaliteit en de leefbaarheid van bepaalde gebieden te garanderen, kan het aangewezen en nuttig zijn om bepaalde functies, die in beginsel toegelaten zijn volgens de bepalingen van het vigerende plan van aanleg, te verbieden of hieraan ook ruimtelijke en stedenbouwkundige randvoorwaarden te verbinden. Deze beperkte verruiming van het instrument van de stedenbouwkundige verordening kan bijdragen aan het integraal handelsbeleid door eventuele randvoorwaarden op te leggen aan de kleinhandel. Anderzijds kan dit instrument en deze bijkomende doelstellingen ook bijdragen aan de goede ruimtelijke ordening en de algemene leefbaarheid van het woonklimaat.

Gezien de overige bepalingen in de VCRO art. 2.3.1 kunnen stedenbouwkundige verordeningen louter voorschriften van stedenbouwkundige aard bevatten. Dit houdt o.m. in dat het niet mogelijk is om de aard van de handelsactiviteiten (zgn. assortimentsbepalingen) of de soort bedrijvigheid te verbieden. In de voorschriften van dergelijke verordeningen kunnen bv. minimum en maximum oppervlaktes van bebouwing (bruto oppervlakte) en functies (netto oppervlakte) geregeld worden. De mogelijkheid om parkeernormen op te leggen was reeds voorzien in de huidige regeling van art. 2.3.1 VCRO.

Deze stedenbouwkundige verordeningen zullen in uitvoering van het decreet betreffende het integraal handelsvestigingsbeleid desgewenst verder verfijnd kunnen worden door **gemeentelijke en provinciale kleinhandelsreglementen**, onder meer op het vlak van de aard van de handelsactiviteit of het opsplitsen of samenvoegen van kleinhandelsbedrijven. Gemeentelijke kleinhandelsreglementen kunnen bovendien ook voorwaarden opnemen met betrekking tot de participatie aan gemeentelijke initiatieven en het bereiken van synergiën tussen gemeentelijke centra en kleinhandelsbedrijven en handelsgehelen buiten de kernwinkelgebieden.

Het decreet betreffende het integraal handelsvestigingsbeleid voorziet tevens de mogelijkheid om **kernwinkelgebieden** en **winkelarme gebieden** af te bakenen in stedenbouwkundige verordeningen en ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Door deze instrumenten zullen de gemeenten en de provincies de spreiding van handelsvestigingen beter kunnen sturen, kunnen zij specifiek inzetten op gebieden waar handelsvestigingen moeten aangemoedigd worden of integendeel ontmoedigd om de leefbaarheid van de kern te verankeren. Zulks zal de rechtszekerheid in hoofde van de retailers versterken.

7. Toets aan de Dienstenrichtlijn

De handelsvestigingsmachtiging als vergunningsstelsel

Voorafgaand aan dit decreet betreffende het integraal handelsvestigingsbeleid werden diverse pistes onderzocht, met inbegrip van de loutere afschaffing van de sociaal-economische vergunning. Hiervoor blijkt geen draagvlak te bestaan, noch bij de overheden, noch bij de diverse belangengroepen, waaronder de retailsector zelf.

Vlaanderen opteert voor het behoud van een afzonderlijk vergunningsstelsel, de handelsvestigingsmachtiging, met dien verstande dat de procedure tot het bekomen van deze machtiging waar mogelijk wordt geïntegreerd in de procedure tot het bekomen van een stedenbouwkundige vergunning.

Het regelgevend kader wordt verwerkt in het Decreet Grond- en Pandenbeleid, dat inzet op "de aansturing, de coördinatie, de ontwikkeling en de aanwending van ruimtelijke en sectorale beleidsstrategieën en instrumenten om de grond- en pandenmarkt te faciliteren, te stimuleren, te bevorderen en desnoods te corrigeren" (art. 2.1.1, eerste lid). De decreetgever heeft daarbij aangegeven dat ook ruimtelijke aandachtspunten betrokken kunnen worden bij de implementatie van de doelstellingen van het grond- en pandenbeleid, meer bepaald wat de finaliteit "bevorderen van een maatschappelijk gewenst en kwaliteitsvol ruimtegebruik" betreft. De decreetgever verwijst specifiek naar volgende "toetspunten": "ruimtelijke diversiteit, maatschappelijke functionaliteit, culturele diversiteit, sociale rechtvaardigheid, duurzaamheid, aantrekkelijkheid, menselijke maat"[57]. Een en ander impliceert dat ook binnen het handelsvestigingsbeleid – als onderdeel van het grond- en pandenbeleid – bepaalde ruimtelijke afwegingen (bevorderen van een adequate mobiliteit, vermijden van verlinting,…) kunnen worden gemaakt, wanneer zij bijdragen aan de globale doelstellingen van het handelsvestigingsbeleid (ruimtelijk duurzaam aanbod, toegankelijk aanbod voor consumenten, leefbaarheid in het stedelijk milieu, duurzame mobiliteit). Overlapping van voorwaarden worden echter vermeden dankzij de geïntegreerde procedure.

De nieuwe handelsvestigingsmachtiging beantwoordt aan de voorwaarden van artikel 9.2 van de Dienstenrichtlijn:

- de handelsvestigingsmachtiging heeft geen discriminerende werking jegens de betrokken dienstverrichters. Zij is van toepassing op alle ontwerpen van handelsvestiging, wie ook de aanvrager is;

- de behoefte aan de handelsvestigingsmachtiging is verantwoord om dwingende redenen van algemeen belang, in het bijzonder de bescherming van de consumenten, de openbare veiligheid (voor wat betreft de mobiliteitsaspecten), de bescherming van het milieu (met inbegrip van de ruimtelijke ordening) en van het stedelijk milieu.

Waar mogelijk zoekt het integraal handelsvestigingsbeleid aanknoping bij het ruimtelijk ordeningsrecht, zonder afbreuk te doen van de onderscheiden finaliteiten van beide afzonderlijke beleidsdoelstellingen.

Geen overlappende vergunningsvoorwaarden

Het risico op tegenstrijdige uitspraken wordt uitgesloten dankzij de integratie van handelsvestigingsmachtiging in het beraadslagings- en beslissingsproces van de stedenbouwkundige vergunning. Dergelijk risico is eveneens onbestaande bij de (eerder

[57] *Parl.St.* Vl.Parl. 2008-09, nr. 2012/1, 97.

zeldzame) gevallen waarin geen stedenbouwkundige vergunning nodig is voor een ontwerp van handelsvestiging. Het gaat dan vooral om loutere wijzigingen van het assortiment.

Duidelijke en ondubbelzinnige vergunningscriteria

In het licht van het Catalaans arrest van het Hof van Justitie nr. C-400/08 van 24 maart 2011 zijn de in het decreet opgenomen criteria zeker voldoende duidelijk en ondubbelzinnig.

Geen verboden economische criteria

De federale wetgever heeft de wet van 13 augustus 2004 betreffende de vergunning van handelsvestigingen op 29 december 2009 gewijzigd zodat de sociaal-economische vergunningsaanvraag niet langer wordt onderworpen aan zuiver economische toetsen. Ook voor de beoordeling van de doelstellingen (afwegingscriteria) van artikel 7 zijn geen economische toetsen die economische doelstellingen beogen noodzakelijk.

Aan evaluatie onderworpen eisen

In de mate dat er sprake zou zijn van “aan evaluatie onderworpen eisen”, zijn deze beperkingen ontegensprekelijk verantwoord in het licht van de doelstellingen van het decreet en zijn ze compatibel met de voorwaarden van de Dienstenrichtlijn (non-discriminatie, noodzakelijkheid en proportionaliteit).

II. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Hoofdstuk 1: algemene bepaling

Artikel 1

Dit artikel geeft aan dat het decreet een gewestaangelegenheid betreft.

Het decreet bereidt de overheveling van de bevoegdheid inzake het handelsvestigingsbeleid voor.

De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om de organen die over de handelsvestigingsmachtiging moeten oordelen en de uitvoering van dit decreet moeten handhaven (Comité voor Kleinhandel, toezichthouders) in te stellen (artikel 12 en artikel 39).

Het bewerkstelligen van een parlementair draagvlak omtrent de criteria en de systematiek voor de afgifte van een handelsvestigingsmachtiging voorkomt moeilijk uitvoerbare overgangssituaties waarbij de federale regelingen niet aangepast zijn aan de regionalisering.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het decreet van 27 maart betreffende het grond- en pandenbeleid

Artikel 2

Door dit artikel wordt een boek 6/1 toegevoegd aan het decreet van 27 maart 2009 betreffende het grond- en pandenbeleid. Het nieuwe boek 6/1 bestaat uit zes titels.

In de eerste titel “Algemene bepalingen” worden een aantal begrippen gedefinieerd, worden de doelstellingen van het integraal handelsvestigingsbeleid geschetst, wordt ingegaan op de

visievorming op Vlaams, provinciaal en gemeentelijk niveau en wordt de werking van het Comité voor Kleinhandel toegelicht.

In de tweede titel “Planning” wordt de mogelijkheid voor het afbakenen van kernwinkelgebieden en winkelarme gebieden besproken en wordt het nieuwe instrument van het kleinhandelsreglement ingevoerd.

In de derde Titel “Handelsvestigingsmachtiging” worden de procedures tot het bekomen van een afzonderlijke handelsvestigingsmachtiging en van een machtiging geïntegreerd in de stedenbouwkundige vergunning toegelicht.

In de vierde titel “Handelsvestigingsconvenanten” wordt het nieuwe instrument van de handelsvestigingsconvenant ingevoerd.

In de vijfde titel “Handhaving van het handelsvestigingsbeleid” wordt toegelicht op welke wijze de voorschriften van het boek 6/1 zullen worden afgedwongen.

In de zesde titel “Monitoring” wordt ten slotte de verplichting opgelegd in hoofde van het Agentschap Ondernemen tot het bijhouden van digitale registers op plan- en machtigingsniveau.

Artikel 3

Dit artikel voegt de eerste titel “Algemene bepalingen” toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Artikel 4

Dit artikel voegt het eerste hoofdstuk “Begrippenkader” van titel 1 toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Artikel 5

Dit artikel voegt een artikel 6/1.1.1 toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

In het ingevoegde artikel 6/1.1.1 worden de belangrijkste begrippen van het Vlaams integraal handelsvestigingsbeleid gedefinieerd. Daarbij wordt maximaal aangesloten bij de alom bekende terminologie van de wet van 20 april 2004 betreffende de vergunning van handelsvestigingen.

Hieronder worden de belangrijkste definities nader toegelicht:

Handelsgeheel

Het begrip handelsgeheel is geïntroduceerd door artikel 2 § 1, 1° b) van de wet betreffende de vergunning van handelsvestigingen. De federale wetgever heeft daarmee komaf willen maken met de rechtsonzekerheid die er voordien heerste over het begrip “handelscomplex” in de oude Handelsvestigingenwet.

Deze “federale” definitie wordt zonder meer overgenomen. Op deze wijze wordt vermeden dat door een “opdelingspolitiek” de Vlaamse handelsvestigingenreglementering wordt ondergraven.

Belangrijke wijziging van de aard van de handelsactiviteit

De definitie voor een belangrijke wijziging van de aard van de handelsactiviteit wordt in dit decreet – in tegenstelling tot de wet van 2004 betreffende de vergunning van handelsvestigingen - expliciet opgenomen.
In dit decreet wordt een 'belangrijke wijziging van de aard van de handelsactiviteit gedefinieerd als: een wijziging waarbij één van de volgende activiteiten verdwijnt, wordt opgestart of substantieel verschuift van de ene naar de andere categorie:

a) verkoop van voeding;
b) verkoop van goederen voor persoonsuitrusting;
c) verkoop van andere producten of diensten.

Met goederen voor persoonsuitrusting wordt de in de kleinhandel aangeboden textiel, kleding, schoenen, lederwaren, reukwerk, cosmetica of sieraden begrepen.

Kernwinkelgebied

Het kernwinkelgebied wordt gedefinieerd als een gebied afgebakend in een stedenbouwkundige verordening[58] of ruimtelijk uitvoeringsplan waar via stedenbouwkundige voorschriften of via een kleinhandelsreglement een stimulerend beleid inzake handel wordt gevoerd.

Kleinhandelsbedrijf

De definitie is identiek aan deze in artikel 2 § 1, 2° van de wet betreffende de vergunning van handelsvestigingen. De federale wetgever heeft destijds zelf inspiratie opgedaan bij artikel 3 van het inmiddels opgeheven K.B. van 31 augustus 1964 tot vaststelling van de lijst van de in het handelsregister te vermelden handelsbedrijvigheden, dat als volgt luidde:

"Voor de toepassing van dit gebruik moet als kleinhandelsbedrijvigheid worden beschouwd het wederverkopen op gewone wijze, in eigen naam en voor eigen rekening, van goederen aan verbruikers en aan kleine gebruikers, zonder deze goederen andere behandelingen te doen ondergaan dan die welke in de handel gebruikelijk zijn". Bij deze wet hoorde een lijst van in het handelsregister te vermelden handelsbedrijvigheden.[59]"

Met betrekking tot de invulling van de bedrijvigheden die onderworpen zijn aan de wet betreffende de vergunning van handelsvestiging is er een uitvoerige administratieve praktijk en administratieve rechtspraak tot stand gekomen. Deze kan ook nuttig aangewend worden in het kader van de Vlaamse reglementering. In essentie kan gesteld worden dat onder "kleinhandelsbedrijf" een winkel moet worden verstaan, en dus geen groothandelsbedrijf, geen ambachtelijk bedrijf, geen horecazaak, geen fabriek, geen sportclub, geen schouwburg, geen kantoor.

Kleinhandelszone

Een kleinhandelszone wordt in het decreet gedefinieerd als een specifiek door een plan van aanleg of een ruimtelijk uitvoeringsplan afgebakende zone voor de vestiging van kleinhandelsbedrijven en kleinhandelsgehelen.

[58] Stedenbouwkundige verordeningen kunnen – in uitvoering van de VCRO – betrekking hebben op delen van het grondgebied van een gemeente of provincie. Bij de afbakening van kernwinkelgebieden of winkelarme gebieden via een stedenbouwkundige verordening dient gebruik gemaakt te worden van "bestaande" afbakeningen, bv. de perimeter van een RUP, een bepaalde bestemmingscategorie of administratieve grenzen.
[59] B.S. 2 oktober 1981). Het KB van 31 augustus 1964 werd inmiddels opgeheven door artikel 9,2° van het KB betreffende de inschrijving, wijziging en doorhaling van de inschrijving van handels- en ambachtsondernemingen in de Kruispuntbank van Ondernemingen.

De term kleinhandelszone wordt ook nu al geregeld gebruikt om dit soort gebied af te bakenen in een plan van aanleg of ruimtelijk uitvoeringsplan. Ook andere termen zoals detailhandelszone of zone voor (grootschalige) detailhandel worden op dit moment gehanteerd om dit soort gebieden te benoemen.

Netto handelsoppervlakte

De duidelijke “federale” definitie wordt zonder meer overgenomen.

Ontwerp van handelsvestiging

Deze definitie is gebaseerd op de huidige definitie in de wet. De handeling van een samenvoeging of opsplitsing waarbij minstens één van de kleinhandelsbedrijven een netto handelsoppervlakte heeft van meer dan 400m², wordt voor de duidelijkheid in het decreet ook expliciet opgenomen in de definitie.

Winkelarm gebied

Het winkelarm gebied wordt in het decreet gedefinieerd als een gebied afgebakend in een stedenbouwkundige verordening [60] of ruimtelijk uitvoeringsplan en waar via stedenbouwkundige voorschriften of via een kleinhandelsreglement beperkingen aan de handelsactiviteiten worden opgelegd.

Artikel 6

Dit artikel voegt het tweede hoofdstuk “Doelstellingen” van titel 1 toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Artikel 7

Dit artikel voegt een artikel 6/1.1.2 toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid waarin de doelstellingen van het Integraal handelsvestigingsbeleid worden opgesomd.

Het Vlaamse, integraal handelsvestigingsbeleid is met name gericht op:

1° het creëren van een aanbod dat ruimtelijk duurzaam wordt ontwikkeld

Meer dan vandaag het geval is beoogt het Vlaams integraal handelsvestigingsbeleid een aanbod aan locaties waar handelsvestigingen kunnen worden ontwikkeld te creëren dat beantwoordt aan de verzuchtingen van de markt, dus van de ontwikkelaars, de winkeluitbaters en de consumenten.

Evenwel zal dit aanbodbeleid ruimtelijk duurzaam worden ontwikkeld, in acht genomen de schaarste aan ruimte in Vlaanderen. Voor de eerste doelstelling van het integraal handelsvestigingsbeleid wordt bijzondere aandacht gevraagd voor een ruimtelijk duurzame ontwikkeling. Dit wil zeggen dat de ruimte die beschikbaar wordt gesteld voor handelsvestigingen wordt gebruikt op een wijze die aansluit bij de behoeften van het heden zonder echter de toekomstige behoeften aan ruimte in gevaar te brengen. Het integraal

[60] Stedenbouwkundige verordeningen kunnen – in uitvoering van de VCRO – betrekking hebben op delen van het grondgebied van een gemeente of provincie. Bij de afbakening van kernwinkelgebieden of winkelarme gebieden via een stedenbouwkundige verordening dient gebruik gemaakt te worden van “bestaande” afbakeningen, bv. de perimeter van een RUP, een bepaalde bestemmingscategorie of administratieve grenzen.

handelsvestigingsbeleid wil daarom aansturen op een kwalitatief gebruik van de bebouwde ruimte en een maximaal behoud van open ruimte.

Duurzaamheid wordt volgens de VN-commissie Brundtland uit 1987 als volgt gedefinieerd:

"***Duurzame ontwikkeling is ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen."***

Duurzaamheid gaat dus over de schaarste van hulpbronnen waarmee welvaart wordt voortgebracht.

Een "ruimtelijke duurzame ontwikkeling" wordt onder meer vertaald door volgende elementen:

- de mogelijkheden van hergebruik worden maximaal ingezet (vs. het in gebruik nemen van 'greenfields');
- er wordt ingezet op clustering van activiteiten op een ruimtelijk doordachte manier waarbij rekening wordt gehouden met de principes van intensief, meervoudig en omkeerbaar ruimtegebruik;
- nieuwe lintbebouwing en solitaire kleinhandelsontwikkelingen worden zoveel mogelijk tegengegaan;
- het verrommelen van de specifiek voor economische activiteiten bestemde ruimte wordt vermeden. Kleinhandelszones worden ontwikkeld als specifieke gebieden. Kleinhandel in industriegebied moet worden afgebouwd.

2° het waarborgen van een toegankelijk aanbod voor consumenten;

Het feit dat andere winkels failliet zouden kunnen gaan is niet relevant bij de beoordeling van nieuwe winkelprojecten. Vanuit de Dienstenrichtlijn is de consument het uitgangspunt. Deze dient op een aanvaardbare afstand zijn geregelde aankopen te kunnen doen. De consumentenbescherming is immers een dwingende reden van algemeen belang in de zin van de Dienstenrichtlijn (artikel 4.8).
Het begrip "toegankelijkheid" is van groot belang daar dit impliceert dat er rekening wordt gehouden met de afstand tot en de bereikbaarheid van de voorzieningen. Ook de minst mobiele burgers dienen zich te kunnen voorzien in hun behoeften.

3° het waarborgen en versterken van de leefbaarheid in het stedelijk milieu, met inbegrip van het versterken van kernwinkelgebieden en het vermijden van handelslinten

Artikel 9.2 van de Dienstenrichtlijn stelt dat de lidstaten de toegang tot en de uitoefening van een dienstenactiviteit niet afhankelijk mogen stellen van een vergunningsstelsel, tenzij het vergunningsstelsel geen discriminerende werking heeft jegens de betrokken dienstverrichter, het vergunningsstelsel gerechtvaardigd is om dwingende reden van algemeen belang en het nagestreefde doel niet door een minder beperkende maatregel kan worden bereikt, m.n. omdat een controle achteraf te laat zou komen om werkelijk doeltreffend te worden.

In artikel 4.8 van de Dienstenrichtlijn wordt de bescherming van het stedelijk milieu uitdrukkelijk benoemd als een dwingende reden van algemeen belang. Het uitgangspunt is dat binnen de stedelijke gebieden een breed, gevarieerd en toegankelijk winkelaanbod voorhanden dient te zijn, verweven met andere functies zoals wonen en werken. Kleinhandel is voor de meeste branches verweefbaar in de steden. Zonder breed en gevarieerd winkelaanbod verliezen onze steden aan aantrekkingskracht. Hun kernfunctie op winkelgebied, zoals deze in Vlaanderen altijd heeft bestaan, gaat op die manier verloren. Het verlies van deze kernfunctie dreigt ook andere kernfuncties (dienstverlening, recreatie,

tewerkstelling) van onze steden te ondermijnen. Daardoor riskeren de stads- en kernbewoners op termijn uitgesloten te worden van een reëel toegankelijke kleinhandel. Bovendien dreigt een teloorgang van het winkelapparaat in de steden uiteindelijk tot een algemene economische teloorgang te leiden en finaal tot een verloedering. Een weldoordacht handelsvestigingsbeleid bevordert integendeel de sociale cohesie binnen de stedelijke gebieden.

De leefbaarheid van het stedelijk milieu is zodoende een belangrijk uitgangspunt van dit decreet. Deze finaliteit heeft ook talrijke gunstige ruimtelijke gevolgen, in het bijzonder door het verminderen van het ruimtelijk beslag op het buitengebied en een verminderde mobiliteitsdruk op het daartoe niet steeds aangepaste buitengebied.

Vanzelfsprekend is het noodzakelijk dat er ook een toegankelijk aanbod aan handelsvestigingen is in het buitengebied, in het bijzonder in de kernen van het buitengebied. Vandaar dat de machtigingsplichtige norm van 400 m² behouden blijft en niet kan worden verminderd door een stedenbouwkundige verordening of kleinhandelsreglement. En vandaar ook dat bepalingen inzake de aard van de handelsactiviteit in een kleinhandelsreglement beperkt zijn tot de nieuwe machtigingsplichtige ontwerpen van handelsvestiging. De eerder sociaal-economische gemachtigde of vergunde of als vergund geachte handelsvestigingen worden niet geraakt door de nieuwe verordeningen en reglementen. Voor wijzigingen aan reeds bestaande vestigingen die vallen onder de definitie van een ‘ontwerp van handelsvestiging’ volgens dit decreet (artikel 5), dient uiteraard conform de nieuwe wetgeving een machtiging aangevraagd te worden.

Stedelijke en perifere retailontwikkelingen kunnen complementair zijn, maar zijn dit niet altijd. De zogenaamde “perifere” ontwikkelingen van handelsvestigingen, zowel in stedelijk gebied als in buitengebied, zijn niet uitgesloten. Ruimtebehoevende handelsvestigingen zoals tuincentra, meubelzaken en doe-het-zelf centra en zelfs grootschalige handelsvestigingen met een ruim aanbod aan persoonsuitrusting, blijven ook in de “periferie” mogelijk, doch nieuwe ontwikkelingen moeten vertaald worden en weldoordachte ruimtelijke uitvoeringsplannen en moeten afgetoetst worden aan de in dit decreet vernoemde criteria. Dit impliceert dat bij grootschalige kleinhandelsprojecten in de periferie steeds zal moeten onderzocht worden of het stedelijk milieu, in het bijzonder het breed en gevarieerd winkelaanbod in de kernwinkelgebieden en in de kernen erdoor niet structureel bedreigd wordt. Dit zal zelden tot nooit het geval zijn voor wat betreft waarachtige tuincentra.

Het versterken van de leefbaarheid van het stedelijk milieu (en van de kernen in het ”buitengebied”) houdt onder meer rekening met hiernavolgende elementen: de hinderaspecten, de gezondheidsaspecten, de veiligheidsaspecten en het gebruiksgenot van de ontwerpen handelsvestiging. Ook de bestaande leegstand is een aspect dat moet meegenomen worden in het beoordelen van de leefbaarheid van het stedelijk milieu.

De duurzame verweving van handelsvestigingen met andere maatschappelijke functies wordt in deze doelstelling opgenomen als een kritieke factor om “leefbaarheid” van het stedelijk milieu te waarborgen of te versterken. Verweving van kleinhandel draagt bij tot een gezonde mix van functies binnen het stedelijk milieu.

Voor het “meten” van de verwevingsgraad en het inschatten van het effect van bepaalde detailhandelsontwikkelingen op deze verweving bestaan verschillende methodieken.

De invoering van kernwinkelgebieden, met de daaraan verbonden ’ondersteuning voor de aanwezige handel en het tegengaan van verdere handelsverlinting (bv. aan de steenwegen naar de steden) zijn belangrijke elementen in het Vlaamse handelsvestigingsbeleid.

<u>4° het bewerkstelligen van een duurzame mobiliteit</u>

Planinitiatieven en gemeentelijke verordeningen aangaande kleinhandel moeten tenslotte ook rekening houden met de mobiliteitsimpact van handelsvestigingen. Dit impliceert dat het planningsinitiatief geen significante negatieve impact mag hebben op de bestaande mobiliteitssituatie en in het beste geval een zelfs remediërende invloed heeft op de bestaande mobiliteitsproblematiek.

Voor het inschatten van de mobiliteitsimpact van een planningsinitiatief worden onder meer hiernavolgende elementen in acht genomen:

- de invloed op verkeersstromen rekening houdend met de wegencapaciteit;
- de invloed op de parkeerdruk;
- de bereikbaarheid met het openbaar vervoer;
- mogelijke remediërende maatregelen.

Voor de remediërende maatregelen kan onder andere gedacht worden aan aanpassingen aan bushaltes, dienstregeling openbaar vervoer, openingstijden, beleveringstijden, BID-formules,…

De mobiliteitsimpact wordt benaderd volgens het niet-afwentelingsprincipe. Dit betekent dat mobiliteitsproblemen niet van het ene gebied naar het andere mogen worden verschoven.

Dwingende redenen van algemeen belang
Deze basisdoelstellingen worden beschouwd als dwingende redenen van algemeen belang waarvoor het noodzakelijk is regelgeving op te stellen inzake ontwerpen van handelsvestigingen.

Ze gelden als kader, bij het nemen van de bestuurlijke beslissingen inzake handelsvestigingen, zowel op plan-, verordenend - en reglementair niveau als op machtigingsniveau.

De Vlaamse Regering kan deze doelstellingen/afwegingscriteria verfijnen in een beleidskader (artikel 9).

Artikel 8

Dit artikel voegt het derde hoofdstuk “Visievorming” van titel 1 toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Artikel 9

Dit artikel voegt een artikel 6/1.1.3. toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid waarin wordt bepaald dat de Vlaamse Regering een beleidskader kan vaststellen met betrekking tot het Integraal Handelsvestigingsbeleid.

De Vlaamse Regering kan op grond van de doelstellingen van het IHB en op advies van het Comité van de Kleinhandel een beleidskader vaststellen met betrekking tot de opmaak van bestemmingsplannen voor kleinhandelszones, kernwinkelgebieden en winkelarme gebieden aan de hand van ruimtelijke uitvoeringsplannen, stedenbouwkundige verordeningen en kleinhandelsreglementen. Hierin kunnen ook niet normatieve typevoorschriften worden opgenomen voor de redactie van kleinhandelsreglementen. Dit beleidskader is een richtinggevend document waarop de lokale besturen zich kunnen baseren. Het betreft geen document met voorschriften of bepalingen die verplicht overgenomen moeten worden. Het kan eveneens een handvat bieden voor de beoordeling van de doelstellingen van het IHB bij de behandeling van machtigingsaanvragen voor ontwerpen van handelsvestigingen.

Artikel 10

Dit artikel voegt een artikel 6/1.1.4. toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Het ingevoegde artikel 6/1.1.4. bepaalt dat ook de gemeenten en provincies een visie kunnen ontwikkelen op het vlak van het integraal handelsvestigingsbeleid.

De visie kan worden geïntegreerd in de gemeentelijke of provinciale structuurplanning, uiterlijk op het ogenblik van de voorlopige vaststelling van dat structuurplan. Het is aangewezen dat daarbij uitdrukkelijk de band wordt gemaakt met het integraal handelsvestigingsbeleid in het Decreet grond- en pandenbeleid.

De vraag stelt zich of een en ander aanleiding kan geven tot plan-MER-plichtigheid.

De SEA-richtlijn[61] bepaalt dat de (strategische) milieueffectrapportageplicht geldt ten aanzien van plannen en programma's :

"- die door een instantie op nationaal, regionaal of lokaal niveau worden opgesteld en/of vastgesteld of die door een instantie worden opgesteld om middels een wetgevingsprocedure door het parlement of de regering te worden vastgesteld en
- die door wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen zijn voorgeschreven".

Diezelfde elementen komen terug in de definitie als vermeld in art. 4.1.1, §1 4°, D.A.B.M. :

"plan of programma, met inbegrip van die welke door de Europese Unie worden medegefinancierd, alsook de wijzigingen ervan, dat :

- door een instantie op regionaal, provinciaal of lokaal niveau wordt opgesteld en/of vastgesteld of dat door een instantie wordt opgesteld om middels een wetgevingsprocedure door het Vlaams Parlement of de Vlaamse Regering te worden vastgesteld; en

- op grond van decretale of van bestuursrechtelijke bepalingen is voorgeschreven".

De European Commission Guidance[62] (§3.15) stelt dat een plan of programma "*must be required by legislative, regulatory or administrative provisions*". "*Voluntary plans and programmes*" worden niet geviseerd; dergelijke stukken "*usually arise because legislation is expressed in permissive terms* ("*The authority may prepare a plan", rather than "The authority shall prepare a plan"), or because an authority decides to prepare a plan on an activity which is unregulated".*

De provincies en de gemeenten zijn (net zomin als het Gewest) niet verplicht tot het vaststellen van een eigen visie op het handelsvestigingsbeleid. Zij kunnen oordelen dat er geen aanleiding bestaat voor de opmaak van dergelijke visie. Het vaststellen van een visie heeft aldus een facultatief karakter. In die zin is er geen aanleiding tot toepassing van de plan-MER-plicht.

Wat visies betreft die zijn verwerkt in een structuurplan, dient daarenboven te worden gewezen op artikel 2.1.2, §7, VCRO: "De ruimtelijke structuurplannen vormen geen beoordelingsgrond voor vergunningsaanvragen, noch voor het stedenbouwkundig uittreksel en attest." Deze structuurplannen vormen geen juridisch verbindende beoordelingsgronden

[61] Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's, *PB L* 197 van 21 juli 2001.
[62] Commission's Guidance on the implementation of Directive 2001/42/EC on the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment, ec.europa.eu/environment/eia/pdf/030923_sea_guidance.pdf

bij de behandeling van aanvragen, hetgeen mee onderstreept dat er geen aanleiding bestaat tot toepassing van de plan-MER-plicht.

Visies in een structuurplan kunnen dus niet doorwerken als verbindende juridische beoordelingsgrond ingevolge art. 2.1.2 §7 VCRO. De redenering van artikel 2.1.2, §7, VCRO geldt uiteraard ook ten aanzien van niet in een structuurplan opgenomen visies: beleidsdocumenten gelden niet als rechtsregel; zij kunnen wel mee opgenomen worden in de opportuniteitstoets van een aanvraag.

Met de visiedocumenten kan wel rekening gehouden worden bij het beslissingsproces over de opportuniteit van de handelsvestigingsmachtiging (al dan niet geïntegreerd in een stedenbouwkundige vergunning) wanneer wordt onderzocht of de aanvraag past binnen de beleidsmatig gewenste ontwikkelingen.

De opmaak van visiedocumenten met betrekking tot de vestiging van handelszaken geeft op voorhand meer duidelijkheid voor de handelaars en projectontwikkelaars over de haalbaarheid tot goedkeuring van een bepaald ontwerp van handelsvestiging. Dit komt de transparantie van het beleid ten goede.

Artikel 10 bepaalt bovendien dat elke provincie het initiatief kan nemen om samen met een of meer gemeenten een afsprakenprotocol te sluiten omtrent een gemeenschappelijke grondslag voor de visieontwikkeling aangaande planningsinitiatieven voor kleinhandelszones, de afbakening van winkelarme gebieden en de opmaak van de daaraan gerelateerde kleinhandelsreglementen.

Artikel 11

Dit artikel voegt het vierde hoofdstuk “Comité voor Kleinhandel” van titel 1 toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Artikel 12

Dit artikel voegt een artikel 6/1.1.5 toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid waarin bepalingen worden opgenomen met betrekking tot het Comité voor Kleinhandel.

In de schoot van het Agentschap Ondernemen wordt het Comité voor Kleinhandel opgericht.

In artikel 12 §2 wordt de samenstelling van het Comité bepaald. Naast de diensten van de Vlaamse Regering, de VVP en de VVSG, worden ook de representatieve organisaties voor verbruikers, zelfstandigen, vrije beroepen en kmo’s en werknemers op genomen als vertegenwoordigers in het Comité voor Kleinhandel. Tenslotte zal ook “de geïntegreerde handel” een plek krijgen in het Comité voor Kleinhandel. Hiermee worden de representatieve organisaties bedoeld die zich richten naar kleinhandelaars, inclusief ketens, supermarkten en andere types van winkels die niet onder de zelfstandigen of de KMO’s onder te brengen zijn.

De mandaatsduur van de leden en van de plaatsvervangende leden wordt vastgelegd op zes jaar. Het betreft een hernieuwbaar mandaat.

Er kan twijfel over het bestaan of Comité voor Kleinhandel al dan niet onder het decreet van 15 juli 1997 houdende invoering van een meer evenwichtige vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in adviesorganen valt, aangezien de adviestaken ten behoeve van de Vlaamse overheid zeer beperkt zijn en de adviezen in hoofdzaak gericht zijn ten aanzien van de lokale besturen. De toepassing van het MEP-decreet wordt decretaal bevestigd om discussies te vermijden. Aangezien de samenstelling van het Comité o.m. via een

voordrachtenregeling geschiedt, moet rekening worden gehouden met art. 4 van het MEP-decreet: “Als bij de aanwijzing van leden in een advies- of bestuursorgaan van de Vlaamse overheid een voordrachtprocedure gevolgd moet worden, en de voorgedragen kandidaturen het niet mogelijk maken om te voldoen aan de verplichting vermeld in artikel 3, dan moet de voordrachtprocedure hernomen worden. In voorkomend geval moeten de voordragende instanties die geen kandidaat van het ondervertegenwoordigde geslacht hadden voorgedragen, een extra kandidaat voordragen die van het ondervertegenwoordigde geslacht is. Zolang een voordragende instantie niet voldoet aan die voorwaarde, blijft het mandaat open”. Als zes maanden na het vacant worden van het mandaat nog niet aan de verplichting, vermeld in artikel 4, voldaan is, kan de Vlaamse Regering, op voordracht van de minister onder wiens bevoegdheid het advies- of bestuursorgaan ressorteert, het vacante mandaat invullen zonder de voordrachtprocedure te volgen.

Bij de aanwijzing van de leden en van de plaatsvervangende leden moet de Vlaamse Regering erover waken dat omtrent alle doelstellingen/afwegingscriteria, vermeld in artikel7 voldoende expertise aanwezig is.

Artikel 13

Dit artikel voegt een artikel 6/1.1.6 toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid waarin bepalingen worden opgenomen met betrekking tot de opdrachten van het Comité voor Kleinhandel.

Het Comité voor Kleinhandel oefent zijn opdrachten uit namens het Agentschap Ondernemen. In deze kan de vergelijking worden gemaakt met artikel IV.6 Decreet betreffende gelijke onderwijskansen-I van 28 juni 2002: “Bij het Agentschap voor Onderwijsdiensten wordt een onafhankelijke commissie ingesteld, "Commissie inzake leerlingenrechten" genaamd, verder genoemd "de Commissie"”.

Het Comité voor Kleinhandel verstrekt een niet-bindend advies:

- aan de Vlaamse Regering omtrent het beleidskader, met betrekking tot de wijze waarop de doelstellingen van het integraal Vlaams handelsvestigingsbeleid worden toegepast;

- aan het vergunningverlenend orgaan in eerste aanleg (college van burgemeester en schepenen of gewestelijk stedenbouwkundige ambtenaar) omtrent de aanvragen om een handelsvestigingsmachtiging voor een ontwerp van handelsvestiging met een netto handelsoppervlakte van 1.000 m² of meer, zowel in de geïntegreerde procedure als in de niet-geïntegreerde procedure.

Het Comité voor Kleinhandel is net zoals het Nationaal Sociaal-Economisch Comité voor de Distributie vooral actief op vergunningsniveau. Zij kan verder advies geven, opmerkingen maken of voorstellen doen over alle aangelegenheden met betrekking tot het Integraal handelsvestigingsbeleid. Dit kan zij op eigen initiatief of op verzoek van de Vlaamse Regering. Nieuw is de bemiddelingsbevoegdheid die het comité kan opnemen bij de opmaak en de uitvoering van handelsvestigingsconvenanten (artikel 36).

De Vlaamse Regering kan de nadere regelen bepalen omtrent de samenstelling, de werking en de taken van het Comité voor Kleinhandel.

De nadere werkingsregelen van het Comité voor Kleinhandel worden neergelegd in zijn organiek reglement. Het organiek reglement zal waarborgen omvatten op het vlak van de objectiviteit van de leden van het Comité en van het beslissingsproces in de schoot van het Comité. Het is voor een lid van het Comité alvast verboden deel te nemen aan de bespreking en de stemming over aangelegenheden waarin hij een rechtstreeks belang heeft, hetzij

persoonlijk, hetzij als vertegenwoordiger, of waarbij de echtgenoot, of bloed- of aanverwanten tot en met de vierde graad een persoonlijk en rechtstreeks belang hebben. Voor de toepassing van deze bepaling worden personen die een verklaring van wettelijke samenwoning, vermeld in artikel 145 van het Burgerlijk Wetboek, hebben afgelegd, met echtgenoten gelijkgesteld. Het organiek reglement omschrijft de functies en hoedanigheden die onverenigbaar zijn met het lidmaatschap van het Comité.

In het organiek reglement van het Comité voor Kleinhandel zal ook opgenomen worden dat bij de behandeling van belangrijke of gevoelige machtigingsaanvraagdossiers leden van andere adviesorganen (bv. de SARO of de SERV of nog de federale minister bevoegd voor consumentenzaken of diens vertegenwoordiger) en deskundigen uitgenodigd kunnen worden die dan zetelen met raadgevende stem. Dergelijke deelname zou facultatief[63] en raadgevend zijn.

Artikel 14

Dit artikel voegt de tweede titel “Planning” toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Artikel 15

Dit artikel voegt het eerste hoofdstuk “Kernwinkelgebieden en winkelarme gebieden” van titel 2 toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Artikel 16

Dit artikel voegt een artikel 6/1.2.1. toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Het ingevoegde artikel 6/1.2.1. bepaalt dat kernwinkelgebieden en winkelarme gebieden kunnen afgebakend worden aan de hand van gemeentelijke en provinciale stedenbouwkundige verordeningen of ruimtelijke uitvoeringsplannen met het oog op de vrijwaring van de doelstellingen van het integraal handelsvestigingsbeleid. Hiermee wordt beoogd dat gemeenten door hun kennis en ervaring focussen op de aanduiding van de kernwinkelgebieden. Veel gemeenten hebben dit al gedaan met hun commercieel strategische plannen, of hebben deze kennis verzameld tijdens hun vooronderzoek voor het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan. De provincies zullen voornamelijk winkelarme gebieden kunnen aanduiden in complementariteit met de uitvoering van hun kleinhandelsbeleid van hun Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan. Zo kan de provincie de groei van handel buiten de “selecties van kleinhandel buiten stedelijke gebieden” tegengaan. Het is aangewezen dat provincies zich in deze terughoudend opstellen en enkel ageren indien blijkt dat (sommige) gemeenten niet aan de verleiding kunnen weerstaan om nieuwe perifere handelsvestigingen en handelsgehelen aan te trekken die een ontwrichtend effect kunnen hebben op de leefbaarheid van de steden. Een en ander vloeit voort uit het subsidiariteitsbeginsel, zoals onder meer neergelegd in het Europees Handvest inzake lokale autonomie.

De huidige regeling in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) voorziet reeds in de mogelijkheid om bestaande functiewijzigingen die in beginsel toegelaten zijn, te verbieden door de opmaak van een stedenbouwkundige verordening. De Vlaamse Regering diende recent een ontwerp van decreet houdende wijziging van diverse bepalingen van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening in bij het Vlaams Parlement (VR 2013 2012 DOC.1574) waarbij ook een beperkte uitbreiding van het toepassingsgebied van stedenbouwkundige verordeningen (VCRO art. 2.3.1, eerste lid) wordt voorzien met het oog op “de versterking

[63] Zie ook het arrest van de Raad van State nr. 197.782 van 13 november 2009.

van de leefbaarheid en de aantrekkingskracht van steden en dorpskernen". Om de ruimtelijke kwaliteit en de leefbaarheid van bepaalde gebieden te garanderen, kan het aangewezen en nuttig zijn om bepaalde functies, die in beginsel toegelaten zijn volgens de bepalingen van het vigerende plan van aanleg, te verbieden of hieraan ook ruimtelijke en stedenbouwkundige randvoorwaarden te verbinden. Deze beperkte verruiming van het instrument van de stedenbouwkundige verordening kan bijdragen aan het integraal handelsbeleid door eventuele randvoorwaarden op te leggen aan de kleinhandel. Anderzijds kan dit instrument en deze bijkomende doelstellingen ook bijdragen aan de goede ruimtelijke ordening en de algemene leefbaarheid van het woonklimaat.

Gezien de overige bepalingen in de VCRO art. 2.3.1 kunnen stedenbouwkundige verordeningen louter voorschriften van stedenbouwkundige aard bevatten. Dit houdt o.m. in dat het niet mogelijk is om de aard van de handelsactiviteiten (zgn. assortimentsbepalingen) of de soort bedrijvigheid te verbieden. In de voorschriften van dergelijke verordeningen kunnen bv. minimum en maximum oppervlaktes van bebouwing (bruto oppervlakte) en functies (netto oppervlakte) geregeld worden. De mogelijkheid om parkeernormen op te leggen was reeds voorzien in de huidige regeling van art. 2.3.1 VCRO.

Artikel 17

Dit artikel voegt het tweede hoofdstuk "Kleinhandelsreglementen" van titel 2 toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Artikel 18

Dit artikel voegt een artikel 6/1.2.2. toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Het ingevoegde artikel 6/1.2.2. bepaalt dat gemeentelijke en provinciale kleinhandelsreglementen voorwaarden kunnen opstellen met het oog op de vrijwaring van de doelstellingen van het integraal handelsvestigingsbeleid.

De voorwaarden kunnen betrekking hebben op beperkingen ten aanzien van een ontwerp van handelsvestiging op het vlak van de aard van de handelsactiviteit, waaronder de minimale en maximale netto handelsoppervlakten, het verbod op opsplitsing of samenvoeging van kleinhandelsbedrijven of handelsgehelen of onderdelen ervan en parkeerratio's voor kleinhandelsbedrijven of handelsgehelen, …; Een kleinhandelsreglement kan bijvoorbeeld binnen de contouren van een bepaald ruimtelijk uitvoeringsplan een beperking voorzien tot 'outletgoederen' en deze dan ook helder omschrijven.

In gemeentelijke kleinhandelsreglementen kunnen bovendien voorwaarden opgenomen worden met betrekking tot:
1° de participatie aan gemeentelijke initiatieven met betrekking tot de ontwikkeling en verwezenlijking van acties;
2° maatregelen om synergiën tussen gemeentelijke centra en kleinhandelsbedrijven of handelsgehelen buiten de kernwinkelgebieden te bewerkstelligen.

Een kleinhandelsreglement kan generiek of gebiedsspecifiek zijn. Een gebiedsspecifiek kleinhandelsreglement kan geen eigenstandige afbakeningen opnemen en dient bijgevolg gekoppeld te zijn aan een bestaande administratieve begrenzing, een kernwinkelgebied of winkelarmgebied (afgebakend door stedenbouwkundige verordening of RUP), of gerelateerd te zijn aan een bestaand verordenend plangebied of planologische bestemming.

De voorwaarden opgenomen in een kleinhandelsreglement zijn uiteraard beperkt tot de machtigingsplichtige ontwerpen van handelsvestigingen. Kleinhandelsreglementen kunnen noch een machtigingsplicht noch een verbod invoeren voor kleinhandelsbedrijven met een netto handelsoppervlakte van minder dan 400 m².

Artikel 19

Dit artikel voegt een artikel 6/1.2.3. toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid waarin het statuut en de wijze van totstandkoming van kleinhandelsreglementen wordt beschreven.

De kleinhandelsreglementen hebben dezelfde rechtskracht en bindende waarde als stedenbouwkundige verordeningen.

De validering van het kleinhandelsreglement verloopt volgens een eenvoudige procedure waarbij enkel de gemeenteraad (in het geval van een gemeentelijk reglement) of het provinciebestuur (in het geval van een provinciaal reglement) zijn goedkeuring dient te geven. Het betreft een eenvoudige procedure zonder bijzondere procedurevoorwaarden.

Kleinhandelsreglementen kunnen in een stedenbouwkundige verordening worden geïntegreerd. In dat geval blijkt het onderscheid tussen de ruimtelijke en de sectorale aangelegenheden uit de tekstindeling en wordt de procedure voor de opmaak van de stedenbouwkundige verordening gevolgd. In de verordening moet duidelijk aangegeven worden wat binnen en wat buiten het eigenlijke toepassingsgebied van de stedenbouwkundige verordening valt. Het is aangewezen binnen de verordening duidelijk te maken dat de rechtsgrond anders is voor het verordenend en het reglementerend gedeelte.

Artikel 20

Dit artikel voegt een artikel 6/1.2.4. toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Het ingevoegde artikel 6/1.2.4. §1 bespreekt de afstemming tussen de kleinhandelsreglementen met de voorschriften van de van kracht zijnde bestemmingsplannen (ruimtelijke uitvoeringsplannen, plannen van aanleg).
Kleinhandelsreglementen kunnen deze voorschriften aanvullen en bijkomende voorwaarden en beperkingen invoeren. Zij kunnen vanzelfsprekend niet toelaten wat in het bestemmingsplan uitdrukkelijk verboden is.

De voorwaarden en beperkingen kunnen voor gevolg hebben dat binnen een ruimtelijk uitvoeringsplan of een plan van aanleg dat handel toelaat – zoals een woongebied – geen handelsvestigingsmachtiging kan worden afgegeven voor bepaalde categorieën van handelsvestigingen of handelsactiviteiten. Zo kan een kleinhandelsreglement de inplanting van nieuwe “baanwinkels” (met een netto handelsoppervlakte van 400 m² of meer) verbieden of aan bijkomende voorwaarden onderwerpen. Het is aangewezen dat de invoering tot dergelijke bepalingen afdoende wordt gemotiveerd door de provincieraad respectievelijk de gemeenteraad.

Kleinhandelsreglementen kunnen bijvoorbeeld ook een opsplitsingsverbod invoeren om te vermijden dat een enkelvoudige, grootschalige handelsvestiging zich omvormt tot een shoppingcenter.

Waar stedenbouwkundige verordeningen generieke parkeerratio’s kunnen invoeren voor (klein)handelsfuncties, kunnen gemeentelijke kleinhandelsreglementen parkeerratio’s

invoeren voor handelsvestigingen, rekening houdende met de aard van de handelsactiviteit (assortiment).

Gemeentelijke kleinhandelsreglementen kunnen bovendien lasten opleggen aan nieuwe ontwerpen van handelsvestigingen. Deze kunnen betrekking hebben op de participatie aan gemeentelijke initiatieven met betrekking tot de ontwikkeling en verwezenlijking van acties en maatregelen om synergiën tussen gemeentelijke centra en handelsvestigingen buiten de kernwinkelgebieden te bewerkstelligen. Hier kan, bij wijze van voorbeeld, verwezen worden naar het voorbeeld van Tongeren[64] waarbij nu reeds volgende stedenbouwkundige last wordt opgelegd: "*In elke stedenbouwkundige vergunning voor het creëren van winkelcentra in de periferie wordt de stedenbouwkundige last opgelegd dat de aanvrager of een door hem aangewezen rechtspersoon participeert in een fonds met gemeenschappelijk beheer, samengesteld uit vertegenwoordigers van het stadsbestuur, de handelaars in de binnenstad en het winkelcentrum. Het fonds staat in voor de ontwikkeling en verwezenlijking van promotionele acties en maatregelen om synergiën tussen de binnenstad en het winkelcentrum te bewerkstelligen en kan fungeren als overlegplatform tussen handelaars*".

Andere maatregelen zijn mogelijk, doch moeten buiten het louter stedenbouwkundige vaarwater blijven. De gemeenten onthouden zich beter van een al te grote creativiteit op dit vlak maar tegelijk wenst de Vlaamse overheid bepalen welke assortimentsbepalingen bijvoorbeeld nuttig zijn en welke niet. De Vlaamse Regering zal het instrument van het kleinhandelsreglement na 3 jaar evalueren en kan indien nodig nadere regels bepalen.

De voorwaarden opgenomen in een handelsreglement worden toegepast in de vergunnings- en machtigingsaanvragen voor ontwerpen van handelsvestiging.

In paragraaf 2 wordt vastgelegd dat een provinciaal kleinhandelsreglement voorrang heeft op een gemeentelijk kleinhandelsreglement ("hiërarchie der rechtsnormen").

Artikel 21

Dit artikel voegt de derde titel "Handelsvestigingsmachtiging" toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Artikel 22

Dit artikel voegt het eerste hoofdstuk "Machtigingsplicht" van titel 3 toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Artikel 23

Dit artikel voegt een artikel 6/1.3.1. toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Het ingevoegde artikel 6/1.3.1. bepaalt dat alle nieuwe ontwerpen van handelsvestiging (zoals gedefinieerd in artikel 5 van dit decreet) onderworpen zijn aan een machtigingplicht.

Handelsvestigingen met een sociaal-economische vergunning, met een sociaal-economische machtiging en handelsvestigingen die geacht worden gemachtigd of vergund te zijn, worden niet verplicht om een nieuwe handelsvestigingsmachtiging te bekomen bij de inwerkingtreding van dit decreet. Bij wijzigingen aan deze handelsvestigingen die vallen onder de in artikel 5 beschreven definitie van een ontwerp van handelsvestiging dienen zij

[64] Bron: www.tongeren.be/dsresource?objectid=3429&type=org

wel een handelsvestigingsmachtiging aan te vragen volgens de procedures opgenomen in dit decreet. Dit wordt geregeld in de slotbepalingen (artikel 48).

Artikel 24

Dit artikel voegt het tweede hoofdstuk “Procedures” van titel 3 toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Artikel 25

Dit artikel voegt de eerste afdeling “Beoordelingskader” toe aan het tweede hoofdstuk van titel 3 in het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Artikel 26

De aanvraag om een handelsvestigingsmachtiging wordt geweigerd indien het aangevraagde onverenigbaar is met

1) de geldende stedenbouwkundige voorschriften;
2) de provinciale en gemeentelijke kleinhandelsreglementen;
3) de doelstellingen van het integraal handelsvestigingsbeleid die gelden als nieuwe afwegingscriteria;

De bevoegde overheid houdt hierbij rekening met de in de omgeving bestaande toestand en de beleidsmatig gewenste ontwikkelingen. Deze beleidsmatig gewenste ontwikkelingen kunnen opgenomen zijn in de gemeentelijke en/of de provinciale kleinhandelsvisie. Ook het Vlaamse beleidskader dat zal worden opgesteld na advies van het Comité voor kleinhandel zal een referentiekader bieden voor de beoordeling van machtigingsaanvragen.

Artikel 27

Dit artikel voegt het tweede afdeling “De eenvoudige handelsvestigingsmachtiging” toe aan het tweede hoofdstuk van titel 3 in het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Artikel 28-29

Deze artikels voegen respectievelijk artikel 6/1.3.3. en artikel 6/1.3.4 toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Deze bepalingen hebben betrekking op de te volgen procedure tot het bekomen van een handelsvestigingsmachtiging in de eerder zeldzame gevallen waarin enkel een machtiging nodig is, geen stedenbouwkundige vergunning. Dit zal bijvoorbeeld het geval zijn bij een loutere wijziging van het assortiment.

Voor deze gevallen wordt maximaal aangesloten bij de huidige procedure van de sociaal-economische vergunning.

De wijzigingen binnen deze procedure zijn:

- De gemeente bevoegd voor de machtigingsbeslissing richt zijn vraag tot advies voor handelsvestigingen van meer dan 1000m² naar het Agentschap Ondernemen in plaats van naar het Nationaal Sociaal-Economisch Comité voor de Distributie.
- Voor iedere aanvraag voor een machtiging van een handelsvestiging met een netto-handelsoppervlakte van meer dan 20.000m² netto handelsoppervlakte op een afstand van minder dan 20km van een ander gewest zal elk betrokken gewest uitgenodigd worden tijdens de advieszitting van het Comité voor Kleinhandel. Met deze bepaling

wordt in het decreet ingegaan op de voorwaarde voor de regionalisering zoals bepaald in de Bijzondere Wet voor de zesde staatshervorming.
- De beslissingstermijnen worden aangepast waarbij het advies van het Comité voor Kleinhandel (in naam van het Agentschap Ondernemen) binnen de 30 dagen moet gegeven worden en de gemeente binnen de 75 dagen na de ontvankelijkheidsverklaring zijn beslissing moet versturen naar de aanvrager.
- Wanneer de gemeente geen beslissing heeft bekend gemaakt over de aanvraag binnen de voorziene termijnen, wordt de machtiging geacht afgewezen te zijn. Bij de huidige federale wetgeving wordt een machtiging geacht gunstig beoordeeld te zijn wanneer zij niet tijdig behandeld is. Omwille van de afstemming met de procedure geïntegreerd in de stedenbouwkundige vergunning, werd dit gewijzigd in dit decreet.

Het is aangewezen dat de Vlaamse Regering een uitvoeringsbesluit opmaakt aangaande de dossiersamenstelling voor aanvragen.

Artikel 30

Dit artikel voegt het derde afdeling “Administratieve beroepsprocedure” toe aan het tweede hoofdstuk van titel 3 in het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Artikel 31

Dit artikel voegt een artikel 6/1.3.5. toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid waarin de administratieve beroepsprocedure voor de eenvoudige handelsvestigingsmachtiging wordt vastgelegd.

Tegen de beslissing van het college van burgemeester en schepenen kan een georganiseerd administratief beroep worden ingesteld bij de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering moet als beroepsinstantie eveneens beslissen binnen een vervaltermijn van 75 dagen. Wanneer de Vlaamse Regering zijn beslissing over de machtigingsaanvraag niet tijdig bekend maakt wordt de machtiging geacht afgewezen te zijn.
Bij de huidige federale wetgeving wordt een beroepsbeslissing geacht gunstig te zijn wanneer zij niet tijdig behandeld is. Omwille van de afstemming met de procedure geïntegreerd in de stedenbouwkundige vergunning, werd dit gewijzigd in dit decreet.

De Vlaamse Regering kan nadere formele en procedureregels bepalen inzake het beroep van een eenvoudige handelsvestigingsmachtiging.

Artikel 32

Dit artikel voegt het vierde afdeling “Integratie van de handelsvestigingsmachtiging in de stedenbouwkundige vergunning” toe aan het tweede hoofdstuk van titel 3 in het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Artikel 33-34

Deze artikels voegen respectievelijk artikel 6/1.3.6. en artikel 6/1.3.7. toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

De ingevoegde artikels behandelen de procedure voor handelsvestigingsmachtigingen die worden aangevraagd geïntegreerd in de aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning. De reguliere procedure inzake ontwerpen van handelsvestiging wordt ongetwijfeld deze geïntegreerde procedure. Daardoor zal de vergunningslast voor de retailers gevoelig verminderen ten aanzien van de huidige situatie.

Binnen deze geïntegreerde procedure worden alle regelen gevolgd van de procedure tot het bekomen van een stedenbouwkundige vergunning. De bijkomstigheden binnen de procedure zijn:

- In eerste aanleg wordt er voor aanvragen met een netto verkoopoppervlakte van 1000m² of meer door de vergunningverlenende overheid een niet-bindend advies gevraagd bij het Agentschap Ondernemen.
  Ook binnen de geïntegreerde procedure stelt het Comité voor Kleinhandel dit advies op in naam van het Agentschap Ondernemen. Het Comité voor Kleinhandel zal ook hier de belanghebbende betrekken bij de bespreking van het dossier cfr. de niet-geïntegreerde procedure.
- In graad van beroep dient advies gevraagd te worden aan de Vlaamse Regering voor zover het verzoekschrift middelen opwerpt tegen het advies van het Agentschap Ondernemen. Dit advies van de Vlaamse Regering kan in uitzonderlijke gevallen bindend verklaard worden.

Om de integratie mogelijk te maken zal het besluit van de Vlaamse Regering van 28 mei 2004 betreffende de dossiersamenstelling van de aanvraag beperkt aangepast worden opdat de informatie voor het beoordelen van de handelsvestigingsmachtiging aangereikt wordt.

Gezien de integratie van de machtiging in de stedenbouwkundige vergunning is geen afzonderlijk beroep mogelijk m.b.t. de handelsvestigingsmachtiging.

Een handelsvestigingsmachtiging in de geïntegreerde procedure vervalt van rechtswege samen met de stedenbouwkundige vergunning waarin zij is begrepen, dus conform artikel 4.6.2 VCRO.

Op een projectvergadering kunnen projecten ook worden besproken wat de overeenstemming met de handelsvestigingenregelgeving betreft (art. 5.3.2 VCRO). Het is dan aangewezen om ook een vertegenwoordiger van het Agentschap Ondernemen uit te nodigen.

Artikel 35

Dit artikel voegt de vierde titel “Handelsvestigingsconvenanten” toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Artikel 36

Dit artikel voegt een artikel 6/1.4.1. toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid waarin het nieuw instrument van de ‘handelsvestigingsconvenant’ wordt besproken.

Het handelsvestigingsconvenant betreft een belangrijke innovatie voor het beleid inzake handelsvestigingen. Een of meer gemeenten en ontwikkelaars of exploitanten van handelsvestigingen kunnen op vrijwillige basis handelsvestigingsconvenanten sluiten. Derden, zoals lokale handelaarscomités, kunnen zich erbij aansluiten.

Enkel de gemeenten kunnen een dergelijk convenant afsluiten, niet de deputaties of de gewestelijk stedenbouwkundige ambtenaar.

Handelsvestigingsconvenanten zijn overeenkomsten naar burgerlijk recht waarin redelijke en billijke afspraken worden gemaakt over:

1° een rationeel aanbod- en locatiebeleid; Dit betekent dat bijkomend aanbod (of de herstructurering van een bestaand aanbod) wordt gelokaliseerd, georganiseerd en gebruikt volgens de principes van kwalitatief ruimtegebruik;

2° gezamenlijke initiatieven en de bekostiging daarvan. Een gezamenlijk initiatief kan er, bijvoorbeeld, in bestaan dat overeengekomen wordt dat gezamenlijke promotie-initiatieven worden genomen;

3° de participatie aan het kernversterkend beleid van de betrokken gemeenten, bijvoorbeeld door een storting in een fonds voor gemeenschappelijk beheer;

4° inspanningsverbintenissen van de gemeenten op het vlak van de facilitering van de stabiliteit van het lokale handelsvestigingsbeleid.

De afspraken in het convenant kunnen geen betrekking op de inhoud van goedkeuringen, machtigingen, vergunningen of subsidies. De gemeenten kunnen desbetreffend geen resultaatsverbintenissen opnemen. Daarom ook dat de convenanten als dusdanig niet kunnen worden beroepen door derden. Het beroep tegen een handelsvestigingsmachtiging of tegen een geïntegreerde stedenbouwkundige vergunning bij de deputatie of bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen kan zich dus niet uitstrekken tot de inhoud van een handelsvestigingsconvenant. Het is evenwel niet uitgesloten dat een convenant wordt gewijzigd lopende een beroepsprocedure. Verwacht wordt dat dankzij de mogelijkheid om convenanten te sluiten de kans op hoger beroep bij de deputatie in hoofde van de vergunningsaanvrager kleiner wordt.

Een handelsvestigingenconvenant (als contractueel instrument) kan eveneens geen afbreuk doen van de voorwaarden neergelegd in een verordening of een kleinhandelsreglement.

De ontwikkelaars die partij zijn bij een handelsvestigingsconvenant nemen de relevante bepalingen op afdwingbare wijze op in hun overeenkomsten met exploitanten. De exploitanten die partij zijn bij een handelsvestigingsconvenant nemen de relevante bepalingen op afdwingbare wijze op in hun overeenkomsten met huurders of gebruikers. De bedoeling is dat de verbintenissen in de handelsvestigingsconvenant tegenover alle retailpartners gelden en ook in tijd blijven gelden.

De sancties bij miskenning van de verbintenissen opgenomen in een handelsvestigingsconvenant worden conventioneel bepaald. Verondersteld moet worden dat door conventionele schadebedingen de naleving ervan passend kan worden afgedwongen

§2. De partijen bij een handelsvestigingsconvenant kunnen het Comité voor het Handelsvestigingsbeleid aanwijzen als bemiddelende instantie bij geschillen omtrent de totstandkoming of de toepassing van het convenant. Het Comité stelt daartoe een of meerdere bemiddelaars ter beschikking. Er bestaat echter geen subjectief recht in hoofde van de partijen van een handelsvestigingsconvenant op tussenkomst van de Comité voor Kleinhandel. Deze kan de bemiddelingsopdrachten slechts aanvaarden en uitvoeren volgens de capaciteit waarover zij voor deze specifieke opdracht beschikt.

Artikel 37

Dit artikel voegt de vijfde titel “Handhaving van het handelsvestigingsbeleid” toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Het straf- en handhavingsregime van de wet betreffende de vergunning van handelsvestigingen is overgenomen in dit decreet, met dien verstande dat de toezichthouders thans ambtenaren van het Agentschap Ondernemen zijn en het thans de

leidende ambtenaar is die het initiatief kan nemen voor de “stakingsprocedure” voor de voorzitter van de rechtbank van koophandel. Op zich zijn de handhavingsinstrumenten voldoende performant. Gehoopt wordt dat zij meer dan voordien worden ingezet om mistoestanden te vermijden of recht te zetten.

Er is dus een afzonderlijk straf- en handhavingsregime voor de handelsvestigingenreglementering, ook indien de machtiging is ondergebracht in de stedenbouwkundige vergunning. In dit verband kunnen afspraken gemaakt worden tussen de gewestelijk stedenbouwkundige inspecteurs en de toezichthouders van de handelsvestigingenreglementering.

Artikel 38

Dit artikel voegt het eerste hoofdstuk “Toezichthouders” van titel 5 toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Artikel 39

Dit artikel voegt een artikel 6/1.5.1. toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid waarin het nieuw instrument van de ‘handelsvestigingsconvenant’ wordt besproken.

Deze bepaling regelt het statuut en de bevoegdheden van de toezichthouders die instaan voor de handhaving van de machtigingsplicht en van de voorwaarden opgenomen in een handelsvestigingsmachtiging. De toezichthouders zijn personeelsleden van het Agentschap Ondernemen.

Artikel 40

Dit artikel voegt het tweede hoofdstuk “Strafbepalingen” van titel 5 toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Artikel 41

Dit artikel voegt een artikel 6/1.5.2. toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid waarin de strafbepaling is opgenomen voor eenieder die de machtigingsplicht miskent of die handelt in strijd met de voorwaarden die gesteld zijn in de machtiging.

De straf kan een gevangenisverblijf inhouden van acht dagen tot vijf jaar en/of een geldboete van 26 tot 2000 euro.

Artikel 42

Dit artikel voegt een artikel 6/1.5.3. toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Het ingevoegde artikel bepaalt de procedure bij onderbreking van werken of activiteiten wanneer wordt vastgesteld dat deze niet in overeenstemming zijn met de handelsvestigingsmachtiging of wanneer ze zonder machtiging worden uitgevoerd.

Artikel 43

Dit artikel voegt een artikel 6/1.5.4. toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Het ingevoegde artikel 6/1.5.4 bepaalt dat de rechtbank van koophandel in kort geding en op verzoek van de leidend ambtenaar van het Agentschap Ondernemen de intrekking of de schorsing van de handelsvestigingsmachtiging, ofwel de sluiting van een handelsvestiging opgericht of onderhouden in overtreding met de bepalingen van dit boek, kan bevelen.

Artikel 44

Dit artikel voegt de zesde titel “Monitoring” toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Artikel 45

Dit artikel voegt een artikel 6/1.6.1. toe aan het decreet betreffende het grond- en pandenbeleid.

Het Agentschap Ondernemen houdt digitale registers bij van alle afbakeningen van kleinhandelszone, kernwinkelgebieden en winkelarme gebieden, van alle kleinhandelsreglementen, van alle handelsvestigingsmachtigingen en van alle handelsvestigingenconvenanten.

De Vlaamse Regering kan desgewenst uitvoeringsreglementering opmaken om aan te geven op welke wijze overheden de nodige informatie voor de opmaak van deze registers aanleveren. Deze reglementering kan worden geënt op het zeer gelijkaardige model van het Besluit van de Vlaamse Regering van 7 september 2007 betreffende de informatieplichten in het kader van Brownfieldconvenanten.

Het is aangewezen dat deze registers vrij toegankelijk zijn voor de burgers.

Hoofdstuk 3. Opheffingsbepaling

Artikel 46

De wet betreffende de vergunning van handelsvestigingen (alsmede diens uitvoeringsbepalingen) wordt opgeheven van zodra de regionalisering van het handelsvestigingsbeleid een feit is.

De Vlaamse Regering zal in dat kader aldus tijdig de gesignaleerde uitvoeringsreglementering op het vlak van de dossiersamenstelling voor aanvragen tot handelsvestigingsmachtiging moeten hebben aangenomen.

Hoofdstuk 4: Slotbepalingen

Artikel 47

De Vlaamse Regering bepaalt de inwerkingtreding van het nieuwe decreet.

Artikel 48

Dit artikel bepaalt dat alle vergunningen voor ontwerpen van handelsvestigingen verleend onder de wet van 13 augustus 2004 betreffende de vergunning van handelsvestigingen, gewijzigd bij de wetten van 27 december 2005, 22 december 2009 en 29 maart 2012, van kracht blijven na de inwerkingtreding van dit decreet.

Bij wijzigingen aan reeds vergunde handelsvestigingen die gevat worden onder de definitie van een ontwerp van handelsvestiging volgens artikel 5 van dit decreet dient de regelgeving van dit decreet gevolgd te worden. Dit is bijvoorbeeld het geval voor reeds vergunde handelsvestigingen die uitbreiden, samenvoegen of opsplitsen of een belangrijke wijziging van het assortiment willen uitvoeren naar een oppervlakte van meer dan 400m² netto handelsoppervlakte (of bijvoorbeeld ook van 500m² naar 700m² netto handelsoppervlakte).

Artikel 49

Tenslotte regelt artikel 49 van het decreet de te volgen procedure voor aanvragen die werden ingediend voor de inwerkingtreding van dit decreet maar nog lopende zijn. Deze aanvragen zullen worden afgehandeld volgens de procedure van toepassing op het moment van de indiening van de aanvraag.

De minister-president van de Vlaamse Regering en
Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport,

Philippe MUYTERS